

NOTA, BETREFFENDE DEN TOESTAND
VAN 'S LANDS FINANCIËN.

(Ingezonden bij brief van 18 September 1928.)

Ter begeleiding van de stukken betreffende de ontwerp-Rijksbegrooting heeft de ondergeteekende de eer de gebruikte Nota betreffende den toestand van 's Lands financiën over te leggen met de daarbij behoorende bijlagen.

Deze Nota behelst de opmerkingen en beschouwingen, tot welke 's Lands financiële toestand den ondergeteekende, in verband met de rammingen voor het dienstjaar 1929, aanleiding geeft.

Wat de inddeling der Nota zoomde de daarbij overgelegde bijlagen betreft, zij het volgende mededegeeld.

De nieuwe inrichting der begrooting, overeenkomstig de daaromtreant in de Comptabiliteitswet (*Staatsblad* 1927, n. 259), gestelde regelen, heeft tot gevolg, dat op onderscheidene punten ook deze Nota, wat de inddeling betreft, afwijkt van de daarin tot dusverre voorkomende gegevens. Voor zooveel het dienstjaar 1929 aangaat, is de vergelijkking met de voor het dienstjaar 1928 verstrekte cijfers der uitgaven niet meer in den vorm van een staat in den tekst opgenomen en vermeldt de Nota evenmin eene nominatieve opgave van de verschillen in de ramming der middelen.

Beide genoemde gegevens zijn thans opgenomen in de (nieuwe) bijlagen A en B, waarvan de eerste, behalve de totaalrammingen der verschillende hoofdstukken voor den dienst 1929, verdeeld in Titel A (Gewone dienst) en Titel B (Kapitaaldienst), eene vergelijkking inhoudt tusschen de voor 1929 geraamde en de voor 1928 toegestane uitgaven en de geraamde middelen der beide jaren. Bovendien is in die bijlage opgenomen de vermoedelijke uitkomst van het dienstjaar 1927.

Bijlage B geeft een beknopt overzicht van de ramming der middelen, begrepen in de Rijksbegrooting voor 1929, in vergelijking met de rammingen voor 1928.

Tegenover deze beide nieuwe gegevens is vervallen de vroegere bijlage B (vergelijkking tusschen de bij de begrooting voor het loopende en het nieuwe dienstjaar aangevraagde kredieten). De voorheen in die bijlage verwerkte gegevens zijn thans, in meer uitgebreiden vorm, opgenomen in de vergelijkende overzichtten, waarmede de uitgeverij en toelichende staten, gevoegd bij de verschillende begrootingshoofdstukken, aanvangen. Ten slotte is aan de bijlagen B¹—¹¹ eene recapitulatie toegevoegd (bijlage B¹²), vermeldende de uitkomsten van den sedert afgesloten crisisdienst over de jaren 1914—1924.

Vooraf moge nu de aandacht gevraagd worden voor de cijfers van de dienstjaren 1925, 1926, 1927 en het loopende jaar 1928, voor zoover deze bekend zijn.

De definitieve cijfers van het

dienstjaar 1925

zijn als volgt:

Totaal.		Buitengewoon.		Gewone dienst.	
Uitgaven		f 667 926 936,09	f 71 055 735,38	f 596 871 200,71	
Ontvangsten		690 751 829,595	39 600 500,80	641 151 328,795	
Tekort		—	f 31 455 234,53	—	
Overschot		f 12 824 893,505	—	f 44 280 128,065	

De cijfers van het

dienstjaar 1926

zijn als volgt:

Uitgaven	f 688 552 062,995	f 75 564 253,085	f 612 987 809,91
Ontvangsten	729 512 686,945	48 875 048,58	651 137 688,365
Tekort	—	f 27 189 204,505	—
Overschot	f 40 960 623,95	—	f 38 149 828,455

Het overschot op den *gewonen* dienst werd in de vorige Nota gesteld op f 56 553 108,61, terwijl thans een overschot aanwezig blijft van f 68 149 828,455. Dit gunstig verschil is toe te schrijven zoowel aan eene wijziging in de cijfers der uitgaven als in die der ontvangsten. Ten vorigen jare werd voor de uitgaven van den gewonen dienst een voorloopig totaalcijfer genoemd van f 615 228 505,55. Dit totaal is thans nader vastgesteld op f 612 987 809,91, gevende eene vermindering van f 2 240 695,64. De opbrengst der gewone middelen vertoont, in vergelijking met het bedrag, ten vorigen jare als voorloopige uitkomst vermeld, eene stijging van f 9 356 024,205.

De gewone middelen werden ten vorigen jare opgenomen met een totaal-cijfer van f 671 781 614,16. Dit totaal blijft thans te bedragen f 681 137 638,365. Als voornaamste ontvangsten kunnen genoemd worden: de meerdere opbrengst der Inkomstenbelasting, en voorts van betgeen meer werd ontvangen wegens aflossing van ingevolge de Woningwet verleende voorschotten, wegens aflossing van andere door den Staat verleende voorschotten, wegens het aandeel van Nederlandsch-Indië in den vlootbouw en wegens andere ontvangsten van het Departement van Financiën.

Dienst 1927.

De voorloopige gegevens leveren de volgende uitkomst op:

Uitgaven	f 606 296 140,88	f 41 695 013,585	f 564 601 127,245
Ontvangsten	641 603 385,86	24 971 683,71	616 631 702,15
Tekort	—	f 16 723 329,875	—
Overschot	f 85 307 245,03	—	f 52 030 574,905

Het voor het jaar 1927 op den gewonen dienst becijferd overschot bedraagt, blijkens bovenstaand overzicht, f 52 030 574,905. Aansonds zij hierbij aangeeteekend, dat dit cijfer niet volledig is. Met name konden onder de gewone middelen nog niet worden opgenomen de ontvangsten wegens rente van kapitalen, verstrekt aan het Staatsbedrijf der P. T. en T. en de winst van dat bedrijf over 1927. Voor deze beide ontvangstposten kan nog geen definitief cijfer worden vastgesteld. Aangenomen kan echter worden, dat uit dezen hooide onderscheidenlijk rond f 6,1 miljoen en f 6,4 miljoen zal worden ontvangen. Het overschot zou daar-door stijgen tot rond f 64,5 miljoen. Blijkens de aanvankelijk toegestane begrootingen werd aan gewone uitgaven germaand f 591 798 809,12, terwijl onder de geraamde middelen een bedrag ad f 603 901 717,86 als gewone ontvangsten werd aangemerkt. Aanvankelijk werd dus een overschot verwacht van f 12 102 908,74, hetwelk nader was te vermindereu met de overboeking van een deel (60 pct.) van de opbrengst der rijwielbelasting naar het Wegenfonds en met de verminderde opbrengst van de successiebelasting ingevolge de wet van 28 December 1926 (*Staatsblad* n°. 429). Een en ander zou het overschot doen vermindereu tot rond f 5,8 miljoen. Het thans becijferd overschot geeft dus, in vergelijking met het *aanvankelijk* geraamde, een gunstiger uitkomst van f 39 927 666,165 of, met mederekening

van vorengenoemde, nog niet opgenomen, uitkeeringen, van rond f 52,4 miljoen.

Onderstaand staatje geeft een overzicht van de thans in de begrooting vermelde cijfers :

1927. Gewone dienst.	Aanvankelijk toegestaan.	Voorloopig resultaat.	Verschil en oorzaak.
Uitgaven . .	f 591 798 809,12	f 564 601 127,24 ⁵	f 27 197 681,87 ⁵ gebleven beneden de raming.
Ontvangsten .	603 901 717,86	616 631 702,15	12 729 984,29 hogere opbrengst dan de raming.
Overschot . .	f 12 102 908,74	f 52 030 574,90 ⁵	f 39 927 666,16 ⁵ gunstiger uitkomst dan aanvankelijk verwacht.

Blijkens den staat, vermeldende de raming en de voorloopige opbrengst van 's Rijks middelen en inkomsten over het dienstjaar 1927, gevoegd bij het ontwerp-wet op de middelen voor 1929 (Stuk n°. 4) brachten de middelen, behoorende tot de groep A—F, f 17 035 595,21 meer op dan de raming. Meer werd verkregen uit de grondbelasting f 53 826, uit de personeele belasting f 174 538, uit de vermogensbelasting f 1 403 946, uit de dividend- en tantiëmebelasting f 4 451 721, uit de rechten op den invoer f 1 218 952, uit het statistiekrecht f 359 078, uit den zoutaccijns f 230 869, uit den geslachtaccijns f 1 335 425, uit den wijnaccijns f 709 203, uit den gedistilleerdaccijns f 1 065 813, uit den bieraccijns f 2 454 772, uit den suikeraccijns f 2 378 429, uit den tabakaccijns f 767 180, uit de zegelrechten f 3 678 550, uit de registratierechten f 2 599 435, uit de successierechten f 2 288 466, uit de inkomsten van de gewone domeinen f 437 789 en uit de loodsgelden f 1 068 204.

Daarentegen bleef de inkomstenbelasting met f 6 217 399 bij de raming ten achter, althans voor zooveel betreft de tot dusver bekende cijfers, die echter bij deze volgens kohieren geheven belasting nog wijziging zullen ondergaan. Wat de rijwielbelasting betreft, die met f 3 547 574 beneden de raming bleef, zij er op gewezen, dat ingevolge de Wegenbelastingwet (wet van den 30sten December 1926, *Staatsblad* n°. 464), 60 pct. van de opbrengst van de rijwielbelasting over 1927 tot de inkomsten van het Wegenfonds behoort. De opbrengst ad f 6 756 063 is derhalve verminderd met f 4 053 637,80.

De niet tot vorengenoemde groep behoorende middelen bleven, voor zooveel den gewonen dienst betreft, f 4 305 610,92 beneden de raming, doch zullen, indien de meergenoemde uitkeeringen van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie zijn verrekend, de raming overtreffen met rond f 8,2 miljoen. Méér werd o. a. verkregen uit het aandeel van den Staat in de winsten der Nederlandsche Bank f 3 091 923, uit rente van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet f 3 327 114, uit terugbetaling van voorschotten, verleend aan vreemde Mogendheden en van andere door den Staat verleende voorschotten f 3 171 614, uit teruggaven door gemeenten van hetgeen volgens art. 56 der L.O.-wet 1920 over 1925 te veel is genoten f 1 253 436, uit „andere ontvangsten” het Departement van Koloniën betreffende f 1 215 895. Bovendien zal de winst-uitkeering van het Staatsbedrijf der P. T. en T. de raming met rond f 1,9 miljoen overtreffen. Daarentegen bleven beneden de raming o. m. de rente van kasvoorschotten aan Nederlandsch-Oost-Indië met f 1 920 965, de rente van voorschotten aan vreemde Mogendheden en van andere door den Staat verleende voorschotten f 2 062 284, de bijdragen van het personeel, ressorteerende onder het Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen voor eigen pensioen en voor weduwen en weezen-pensioen met f 2 993 433 en het aandeel van Nederlandsch-Oost-Indië in den vlootbouw met f 1 725 652.

Zooals hierboven reeds werd medegedeeld, bleven de gewone uitgaven beneden de oorspronkelijk toegestane bedragen met f 27 197 681,87⁵.

Dit blijkt uit onderstaand overzicht:

	Overschrijding.	Minder uitgegeven.
Hoofdstuk I . . .		f 163 404,36
„ II . . .		66 247,07 ⁵
„ III . . .		272 276,36
„ IV . . .		1 517 199,75
„ V . . .	f 37 168,34	
„ VA . . .		429 719,99
„ VI . . .		2 902 704,30
„ VIIA . . .		11 530 395,—
„ VII B . . .		397 496,43
„ VIII . . .		1 518 748,01
„ IX . . .		6 666 768,34
„ X . . .		1 339 732,16
„ XI . . .		406 785,—
„ XII . . .		23 373,44
	f 37 168,34	f 27 234 850,21 ⁵
		37 168,34
Blijft <i>minder</i> uitgegeven .		f 27 197 681,87 ⁵

Ten aanzien van deze afwijkingen kan het volgende worden medegedeeld.

De *meerdere* uitgaven ten laste van *Hoofdstuk V* vinden hare oorzaak voornamelijk in hogere kosten voor onderstand aan noodlijdende gemeenten en ondersteuning van armlastige Nederlanders in het buitenland. Daarentegen is minder uitgegeven voor traktementen, toelagen, bureel- en lokaalbehoeften, reizen en verblijfkosten, druk- en bindwerk, gebouwen, subsidiën en kosten van *Staatscourant* en *Staatsblad*.

De *minder* uitgegeven bedragen op de overige Hoofdstukken vinden in het volgende eene toelichting:

Hoofdstuk I wegens vrijwilligen afstand door Hare Majesteiten de Koningin en de Koningin-Weduwe, alsmede Hare Koninklijke Hoogheid Prinses Juliana van een deel van Haar inkomen.

Hoofdstuk II voornamelijk wegens minder uitgegeven voor bureaukosten van de beide Kamers der Staten-Generaal en traktementen, waartegenover meer is uitgegeven voor pensioenen.

Hoofdstuk III in hoofdzaak wegens minder uitgegeven voor traktementen, toelagen en gebouwen. Daartegenover is meer uitgegeven wegens kosten van buitengewone zendingen.

Hoofdstuk IV voornamelijk wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, subsidiën, politietroepen en marechaussée, verpleging van de gestichtsbevolking, kleeding en bewapening der Rijksveldwacht, pensioenen en wachtgelden.

Hoofdstuk VA in hoofdzaak wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, subsidiën en wachtgelden. Daarentegen is meer uitgegeven voor gebouwen en pensioenen.

Hoofdstuk VI voornamelijk wegens mindere uitgaven voor traktementen en toelagen, nieuwen vlootbouw, brandstoffen, voeding en kosten der loods- en afhaalvaartuigen, waartegenover meer is uitgegeven wegens kosten buitenslands voor herstel van schepen en vliegtuigen.

Hoofdstuk VIIA in hoofdzaak wegens minder uitgegeven voor Vlottende Schuld en het niet besteden der beschikbare gelden voor inkoop van obligatiën der leening 1923 C.

Hoofdstuk VIIB voornamelijk wegens minder uitgegeven voor aankoop van gronden en vaartuigen ten behoeve van de belastingen en voor pensioenen. Daartegenover is meer uitgegeven voor traktementen en toelagen en afwikkeling van crisiszaken.

Hoofdstuk VIII in hoofdzaak wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, voeding, inrichtingen van onderwijs, pensioenen en wachtgelden, waartegenover meer is uitgegeven voor den landstorm en voor militaire gebouwen.

Hoofdstuk IX grootendeels wegens minder uitgegeven voor spoorwegwerken, rentelooze voorschotten voor den aanleg van spoorwegen, dekking van het verlies op de exploitatie van de Nederlandsche Spoorwegen over 1926 en pensioenen.

Hoofdstuk X voornamelijk wegens minder uitgegeven voor traktementen en toelagen, bureel- en lokaalbehoeften, reis- en verblijfkosten, gebouwen, vergoeding wegens ter uitvoering van de Ouderdomswet 1919 door de Posterijen bewezen diensten, bijdragen in de kosten van keuringsdiensten, bevordering van woningbouw en kosten van de Huurcommissiewet. Daartegenover is meer uitgegeven voor aankoop van huizen en vergoeding aan het Landbouwongevallenfonds wegens geleden tekort op de administratiekosten.

Hoofdstuk XI wegens mindere uitgaven voor traktementen en toelagen, bureel- en lokaalbehoeften, reis- en verblijfkosten, bijdragen aan de geldmiddelen van Suriname en Curaçao en onvoorziene uitgaven, waartegenover meer is uitgegeven voor pensioenen.

Hoofdstuk XII wegens het niet ten volle besteden van het voor onvoorziene uitgaven toegestaan bedrag.

Overigens zullen definitieve bijzonderheden omtrent de besteding der voor het dienstjaar 1927 toegestane bedragen eerst kunnen blijken uit de daaromtrent af te leggen Staatsrekening, toegelicht in de, als gebruikelijk, daarbij te voegen Nota omtrent den afloop van het dienstjaar.

Gelijk gebruikelijk is, moge thans wederom volgen een, gedeeltelijk samengevat, overzicht van de laatste 20 jaar, met splitsing van uitgaven en ontvangsten in gewone en buitengewone. Uit den aard der zaak is de afloop van de diensten 1914 tot en met 1924 in dit overzicht opgenomen met de cijfers, gelijk die zijn na uitschakeling van de crisisontvangsten en uitgaven.

Dienstjaren.	Voor- of na-deelige saldi van den <i>gewonen</i> dienst.	Voor- of na-deelige saldi van den <i>buiten-gewonen</i> dienst.	Voor- of na-deelige saldi van den <i>geheelen</i> dienst.
1908 t/m 1917.	+ f 24 834 240,73	— f 126 363 366,83 ⁵	— f 101 529 126,10 ⁵
1918	— 4 311 366,64 ⁵	— 67 976 348,42	— 72 287 715,06 ⁵
1919	+ 22 285 982,52 ⁵	— 107 731 780,33 ⁵	— 85 445 797,81
1920	+ 664 091,38 ⁵	— 175 893 356,95 ⁵	— 175 229 265,57
1921	— 12 885 646,51 ⁵	— 284 020 969,12 ⁵	— 296 906 615,64
1922	— 33 339 066,44	— 173 570 729,11 ⁵	— 206 909 795,55 ⁵
1923	— 14 182 083,93	— 78 186 161,21	— 92 368 245,14
1924	+ 2 674 020,25 ⁵	— 59 285 120,90	— 56 611 100,64 ⁵
1925	+ 44 280 128,08 ⁵	— 31 455 234,58	+ 12 824 893,50 ⁵
1926	+ 68 149 828,45 ⁵	— 27 189 204,50 ⁵	+ 40 960 623,95
1927	+ 52 030 574,90 ⁵	— 16 723 329,87 ⁵	+ 35 307 245,03
1908—1927 . .	+ f 150 200 702,81	— 1 148 395 601,85 ⁵	— f 998 194 899,04 ⁵

Wat het loopende

dienstjaar 1928

betreft, zij aangeteekend, dat de begrooting van uitgaven, zooals zij oorspronkelijk bij de wet is vastgesteld, een eindcijfer aanwees van f 822 633 143,—
 waaronder aan buitengewone uitgaven 229 656 757,—
 blijft voor *gewone* uitgaven f 592 976 386,—

De middelen waren geraamd op een totaalbedrag van f 651 581 149,41
 waaronder aan buitengewone ontvangsten 56 341 051,20
 blijft voor *gewone* ontvangsten f 595 240 098,21

Het overschot op den gewonen dienst 1928 werd dus geraamd op f 2 263 712,21, bestemd voor aanvulling van de, op de verschillende hoofdstukken der Staatsbegrooting uitgetrokken, bedragen tot de som der vaste bijdrage van den Staat aan het Pensioenfonds, zulks in verband met de aanvankelijke meening, dat de wijziging, welke in de Pensioenwet op dit punt zou worden aangebracht, nog met 1 Juli 1928 in werking zou treden.

Sedert de vaststelling van deze begrooting zijn verhoogd:

Hoofdstuk V bij de wet van 21 Juli 1928 (*Staatsblad* n°. 287) (Diversen), met f 348 275,—

Hoofdstuk VII B bij de wet van 12 Mei 1928 (*Staatsblad* n°. 173) (Ambtswoning voor den Minister van Buitenlandsche Zaken), met 70 000,—

Hoofdstuk VI en Hoofdstuk VIII bij de wetten van 21 Juli 1928 (*Staatsbladen* nos. 256 en 257) (Gratificatiën aan weduwen en weezen van vóór 1909 gepensionneerden), te zamen met 132 000,—
 f 550 275,—

Voorts zijn nog aanhangig ontwerpen van wet tot:

wijziging van het IXde hoofdstuk (Zitting 1927—1928, **341**) (Uitkeering aan het Zuiderzeefonds en kapitaalverstrekking aan het Staatsmijnbedrijf) 2 200 000,—

wijziging en verhooging van het VIIde Hoofdstuk B (Zitting 1927—1928, **342**) (Diversen)... 25 779 379,68

aanvulling en verhooging van Hoofdstuk X (Zitting 1927—1928, **355**) (Diversen) 107 500,—

wijziging en verhooging van het VIIIste Hoofdstuk (Zitting 1927—1928, **389**) (Procedure Staat—DE REEDE) f 207 000,—

verhooging van het IXde Hoofdstuk (Zitting 1927—1928, **393**) (Aanleg kanaal door het Bosscheveld) 25 000,—

wijziging van het XIde Hoofdstuk (Zitting 1927—1928, **405**) (Diversen) 17 536,—

Te zamen f 28 886 690,68

In dit totaal is f 28 304 379,68 begrepen aan buitengewone uitgaven, zoodat een bedrag van f 582 311,— komt ten laste van den gewonen dienst.

Het aanwezige overschot daalt daardoor tot rond f 1,7 miljoen.

Overigens valt uit den aard der zaak omtrent den afloop van het dienstjaar 1928 nog uiterst weinig te zeggen. De overschrijding van de raming der middelen in de eerste zeven maanden is — indien men in aanmerking neemt dat de raming der inkomstenbelasting is gebaseerd op het verlaagde tarief en de opbrengst dierzelfde belasting in de tot dusver verschenen mid-

delenstaten nog berust op het hoogere tarief — aanmerkelijk geringer dan in de voorafgaande jaren. Na de scherpere raming voor 1928 was trouwens niet anders te verwachten.

Intusschen mag wel als waarschijnlijk worden aangenomen, dat het dienstjaar 1928, voor zooveel den gewonen dienst betreft, met een overschot zal sluiten.

Thans kan worden overgegaan tot eene bespreking van de cijfers van

het dienstjaar 1929.

Ten einde een duidelijk overzicht te geven van de raming der uitgaven en der middelen voor genoemd dienstjaar in vergelijking met de bedragen, welke aanvankelijk voor 1928 zijn toegestaan en geraamd, moge worden verwezen naar de bijlagen A en B dezer Nota.

Omtrent deze bijlagen moge vooreerst worden opgemerkt, dat de begrooting voor 1929 is opgemaakt ingevolge de bepalingen der Comptabiliteitswet en daardoor wat den vorm betreft eenigszins van de vroegere begrootingen afwijkt. De begrooting is thans in twee afdeelingen gesplitst, den gewonen dienst en den kapitaaldienst, terwijl wat de middelen betreft, waarvoor deze zelfde splitsing is aangenomen, een meer systematische rangschikking naar de verschillende hoofdstukken der begrooting van uitgaven heeft plaats gehad.

Voorts is als gevolg van de samenvoeging der Departementen van Oorlog en Marine een gedeeltelijke vernummering der hoofdstukken wenschelijk gebleken en wel in dien zin, dat Hoofdstuk VA (Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen) is geworden Hoofdstuk VI, terwijl de vroegere Hoofdstukken VI (Marine) en VIII (Oorlog) zijn samengebracht in een nieuw Hoofdstuk VIII (Defensie).

Gewone dienst.

Algemeen.

De begrooting voor den gewonen dienst wijst aan in inkomsten	f 601 797 758,—
in uitgaven	593 650 930,—

zoodat een batig saldo is geraamd van f 8 146 828,—

Zooals hieronder zal blijken, is dit bedrag noodig tot dekking van uitgaven, die nog niet op de begrooting geraamd konden worden, maar wel in 1929 zijn te wachten.

Uitgaven.

In vergelijking met 1928 zijn de gewone uitgaven voor 1929 f 674 544 hooger geraamd.

De navolgende omstandigheden hebben in hoofdzaak tot deze verhooging medegewerkt.

1. Door de jongste wijziging van de Pensioenwet 1922 zijn de uitkeeringen ingevolge de artt. 157 en 166 dier wet vervangen door de annuïteit van f 31 500 000, verschuldigd ingevolge artikel 168a. Aangezien te dezer zake op de begrooting voor 1928 in totaal een bedrag van f 28 141 322 is uitgetrokken, was voor 1929 f 3 358 678 meer noodig.

2. De uitvoering van de wet tot herstelling van den zevenjarigen leerplicht eischte voor 1929 een hoogere uitgaaf van ruim f 1 000 000.

3. De voortgezette saneering van Hoofdstuk IX eischte f 1 miljoen meer voor overbrenging van ten onrechte ten laste van den kapitaaldienst gebrachte werken naar den gewonen dienst. Voorts moet met de uitvoering van enkele groote werken, met name den aanleg van het Rijn-Twente-kanaal, een begin worden gemaakt, waarvoor in 1929 f 1 000 000 wordt aangevraagd.

4. Op de begrooting voor Hoofdstuk X is de afdeeling Arbeidersverzekering voor 1929 verhoogd als gevolg van de laatste verhooging der Staatsbijdrage aan het Invaliditeitsfonds met

f 4,2 miljoen ingevolge de wet van 30 Juli 1926 (*Staatsblad* n°. 246).

5. Tegenover de bovenstaande verhoogingen staat een aanmerkelijke verlaging van Hoofdstuk VIIA met ruim f 10 300 000.

Deze verlaging is voor een belangrijk deel een gevolg van de in 1928 aangevangen en in 1929 voort te zetten buitengewone aflossing en conversie van Staatsleeningen. Voor 1929 wordt ten laste van den kapitaaldienst de 6 pct. Amerikaansche dollarleening van \$ 40 000 000 buitengewoon afgelost.

Overigens moge omtrent de afwijkingen ten aanzien van ieder hoofdstuk afzonderlijk nog het navolgende worden medegedeeld.

Hoofdstuk II is f 22 484 hooger geraamd dan voor 1928. Meer is uitgetrokken f 16 254 voor de Staten-Generaal, waarvan f 11 680 voor de Eerste Kamer en f 5794 voor de Tweede Kamer. Verder is voor de Algemeene Rekenkamer f 3924 meer geraamd, terwijl wegens pensioensuitgaven eene som van f 2573 meer noodig is.

De lagere raming van *Hoofdstuk III* ad f 143 381 is als volgt over de verschillende afdelingen verdeeld.

Hooger zijn geraamd: Afdeling I (Departement) met f 7480; Afdeling II (Buitenlandsche zendingen en consulaten) met f 45 839, voornamelijk als gevolg van de omzetting van het consulaat-generaal in Peru, tot dusverre door honoraire ambtenaren geleid, in een beroepspost.

Minder is uitgetrokken voor Afdeling III (Bevordering van belangen van Nederland en Nederlanders in het buitenland) f 7200; en voor Afdeling IV (Algemeene Internationale samenwerking) f 189 500. Deze laatste vermindering is in hoofdzaak toe te schrijven aan het vervallen van den ten vorigen jare opgenomen post ad f 240 000 voor eene verbeterde huisvesting van het Permanente Hof van Internationale Justitie. Daartegenover staat, dat f 50 500 meer is uitgetrokken voor het aandeel van Nederland in de kosten van den Volkenbond.

De hoogere raming van *Hoofdstuk IV* tot een bedrag ad f 329 997 is als volgt over de afdelingen verdeeld.

Meer is geraamd voor Afdeling II (Burgerlijke Rechtspraak) f 53 975; voor Afdeling III (Militaire Rechtspraak) f 4255; voor Afdeling IV (Centrale Raad van Beroep en Raden van Beroep) f 18 557; voor Afdeling VI (Politie) f 61 228; onder Afdeling IX (Reclasseering) zijn thans de uitgaven voor de uitvoering van de Psychopathenwetten opgenomen, welke voor 1928 in Afdeling VII zijn begrepen. Verder is *meer* geraamd voor Afdeling XI (Georganiseerd Overleg en Centraal Bureau voor Ambtenarenzaken) f 6629; voor Afdeling XII (Uitvoering der wet op het Levensverzekeringsbedrijf) f 17 304 en voor Afdeling XIV (Overige uitgaven) f 402 535, waaronder f 350 000 voor betaling der kosten van het politievervoer.

Daarentegen is minder uitgetrokken: voor Afdeling I (Departement) f 12 505; voor Afdeling VII (Gevangenis en Rijks-werkinrichtingen) f 297 170, waaronder begrepen de f 100 000 voor de naar Afdeling IX overgebrachte uitgaven voor de uitvoering van de Psychopathenwetten, zoodat de lagere raming feitelijk f 197 170 bedraagt, welke vermindering in hoofdzaak wordt veroorzaakt door eene lagere raming van grondstoffen en bereidingsmiddelen voor den arbeid in cellen en werkplaatsen. Verder is Afdeling VIII (Rijkstucht- en Opvoedingswezen) f 17 757 lager geraamd en is voor Afdeling XIII (Pensioenuitgaven) minder uitgetrokken f 8500.

Hoofdstuk V is in totaal f 68 119 lager geraamd.

Voor de Landbouw (Afdeling IX), waarvoor in totaal een bedrag ad f 557 541 meer is uitgetrokken, is meer geraamd: o. a. voor Landbouwonderwijs f 183 186, voor Akkerbouw, tuinbouw, vee-teelt, pluimveeteelt, bijenteelt f 95 117, voor den Plantenziektenkundigen dienst f 42 373, voor Ontwatering f 3487, voor de Ruilverkavelingswet f 120 475, voor Boschbouw f 93 990, voor den Veeartsenijkundigen dienst f 32 560. Daarentegen is op deze afdeling o. a. minder uitgetrokken: f 5396 voor den Algemeenen

Wat de overige afdelingen betreft is voor Afdeling I (Departement) minder geraamd een bedrag ad f 3082. De lagere raming van de IIde Afdeling (Binnenlandsch Bestuur) met f 659 857 is voornamelijk veroorzaakt door het vervallen der posten, te zamen bedragende f 660 000, wegens schadeloosstelling aan provincien en gemeenten wegens schorsing der heffing van een recht op de mijnen, in verband met het aanhangige wetsontwerp tot wijziging der wet van 26 Maart 1920 (*Staatsblad* n°. 157) (Zitting 1927—1928. — 241). Afdeling III (Statistiek) is f 64 249 hooger geraamd, eveneens is voor Afdeling IV (Krankzinnigen wezen) f 24 317 meer uitgetrokken.

Afdeling V (Armwezen) is f 46 545 lager geraamd, terwijl voor Afdeling VII (Nederlandische Staatscourant, Handelingen, enz.) de raming f 32 865 lager is gesteld.

Verder zijn Afdeling X (Visscherijen) en Afdeling XI (Pensioenuitgaven) onderscheidenlijk f 21 684 en f 5500 hooger geraamd.

De verhooging van *Hoofdstuk VI* bedraagt in totaal f 1 752 801.

Afdeling I (Departement) is f 21 550 hooger geraamd.

Eveneens is voor Afdeling II (Hooger Onderwijs) een som van f 695 949 meer uitgetrokken, waarvan f 81 933 voor de Rijksuniversiteit te Leiden, f 279 754 voor die te Utrecht en f 269 133 voor die te Groningen, terwijl voor de Technische Hoogeschool de raming f 49 834 hooger is gesteld.

Afdeling III (Voorbereidend Hooger- en Middelbaar Onderwijs) geeft een hogere raming van f 598 557, waarvan f 16 267 voor de Gymnasia en f 540 035 voor de Hoogere Burgerschoolen en Lycea. Verder is voor de Handelscholen f 32 255 en voor overige uitgaven f 10 000 meer uitgetrokken.

Afdeling IV (Nijverheidsonderwijs) geeft een verhoogde raming met f 479 504, waarvan f 20 037 voor de Rijksnijverheidscholen, f 7800 voor het Teekken- en Kunstmijverheidsonderwijs, f 14 600 voor het Middelbaar technisch- en textielonderwijs, f 31 429 voor zeevaart-, visscherij- en schipperavakonderwijs, f 93 160 voor industrie- en huishoudonderwijs en f 295 100 voor ambachtsonderwijs.

Afdeling V (Lager Onderwijs) vraagt f 1 302 826 meer. Tegenover een lagere raming van de kosten van opleiding van onderwijzers en onderwijzeressen ad f 215 069, en van het Openbaar Lager Onderwijs met f 1 256 000 staan hogere ramingen ad f 2 589 104 voor het Bijzonder Lager Onderwijs, ad f 105 500 voor het Buitengewoon Lager Onderwijs en ad f 80 100 voor de overige uitgaven betreffende het lager onderwijs.

De verhooging van Afdeling VII (Kunsten en Wetenschap-pen) met f 158 718 wordt in hoofdzaak veroorzaakt door versterking van den post voor subsidieering van monumentenrestauraties.

De pensioenuitgaven (Afdeling VIII) kunnen f 1 500 000 lager geraamd worden.

Hoofdstuk VIIA is f 10 371 913 lager geraamd. Voor rente van de geconsolideerde schuld is minder noodig f 6 653 202, eensdeels door voortgaande amortisatie en overigens wegens het vervallen van de renteposten voor de in den loop van het jaar 1923 afgeloste leeningen 1923 A en 1923 B. Voor amortisatie is f 2 466 461 minder uitgetrokken, in hoofdzaak gevolg van het voornemen tot versterkte aflossing der leening 1923 C, waarvoor de noodige gelden op den kapitaaldienst zijn geraamd. Voor kasvoorzieningen is de raming f 1 385 000 lager in verband met de verwachting, dat minder schatkistpapier zal behoeven te worden uitgegeven.

De verhooging van *Hoofdstuk VIIB* bedraagt f 666 683. Hooger zijn geraamd: Afdeling I (Departement) f 26 415; Afdeling II (Grootboeken der Nationale Schuld en Agentschap van het Ministerie van Financien te Amsterdam) f 1469; Afdeling IV (Rijksinkoopbureau) f 19 644; Afdeling V (Dienst der

Belastingen) f 257 991; Afdeling VI (Dienst der Domeinen) f 39 878; Afdeling VII (Dienst van het Kadaster) f 47 165; Afdeling XI (Garanties door het Rijk verleend) f 192 900; en Afdeling XII (Overige uitgaven) f 696 893.

Daarentegen zijn lager geraamd: Afdeling III (Muntwezen) f 149 086; Afdeling VIII (Rijksgebouwendienst) f 50 308; Afdeling IX (Eerediensten) f 8750; en Afdeling X (Pensioens-uitgaven) f 407 528. Ten aanzien van deze afdeling staat tegenover de verhooging ten gevolge van de annuïteit aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds uit te keeren, eene verlaging wegens de overbrenging naar Hoofdstuk IX van de kosten der pensioenen van alle onder dat hoofdstuk ressorteerende bedrijven en instellingen.

Hoofdstuk VIII is in totaal f 123 482 lager geraamd. Voor de Zeemacht is f 30 880 meer uitgetrokken, tegenover lagere ramingen van f 119 362 voor de Landmacht en van f 35 000 voor overige uitgaven.

Wat de Zeemacht betreft is voor Afdeling I (Militaire Uitgaven) f 242 772 meer geraamd, tegenover eene lagere raming van f 78 525 voor Afdeling II (Niet-Militaire Uitgaven) en van f 133 367 voor Pensioensuitgaven (Afdeling III).

Ten aanzien van de Landmacht is minder geraamd voor Afdeling I (Departement) f 23 094; voor Afdeling II (Leger) f 334 664; voor Afdeling V (Pensioensuitgaven) f 290 000; voor Afdeling VI (Nonactiviteitsjaarwedden, wachtgelden, enz.) f 226 698; en voor Afdeling X (Overige uitgaven) f 43 420. Daarentegen is meer uitgetrokken voor Afdeling III (Overige korpsen en inrichtingen van het leger) f 695 144; en voor Afdeling IV (Subsidien, enz.) f 103 370.

De verhooging van *Hoofdstuk IX* met f 4 194 426 is voornamelijk veroorzaakt door eene stijging van de XIIIde Afdeling (Pensioensuitgaven) met f 4 450 000 als gevolg van de hiervóór bij Hoofdstuk VIIB genoemde omstandigheid, dat bij de berekening van de bijdrage in de annuïteit, verschuldigd aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds ingevolge artikel 168a der Pensioenwet, ten laste van Hoofdstuk IX zijn gebracht de kosten der pensioenen van alle onder dit Hoofdstuk ressorteerende bedrijven en instellingen, welke pensioenen voorheen ten onrechte ten laste van Hoofdstuk VIIB werden verevend. Hiertegenover staat, dat de betreffende pensioensbijdragen thans onder de Middelen van Hoofdstuk IX zijn opgenomen.

Overigens is meer geraamd voor: Afdeling I (Departement) f 9430; Afdeling V (Spoor- en Tramwegen) vertoont eene hoogere raming van f 86 790. Tegenover eene verhooging van de spoorwegen van f 498 000 staat op deze afdeling eene lagere raming voor de tramwegen van f 403 000.

Verder is meer geraamd voor Afdeling IX (Mijnwezen) f 4440; Afdeling XIV (Overige uitgaven) f 10 000; en Afdeling XV (Rijkspostspaarbank) f 18 451.

Lager zijn o. m. geraamd: Afdeling II (Waterstaat) f 146 438. Op deze afdeling is o. a. meer uitgetrokken voor het Algemeen Beheer f 293 851,50, voor de Kustverdediging f 45 185 en voor Kanalen, vaarten, sluiswerken en bruggen f 329 275, terwijl minder is geraamd o. m. voor Rivieren en rivierwerken f 228 650, voor Havens en havenwerken f 92 700, voor Wegen f 220 319,50 en voor Afwateringsbelangen f 241 300; Afdeling III (Geologische Dienst) f 4170; Afdeling IV (Luchtvaart) f 46 247; Afdeling VI (Scheepvaart) f 3699; Afdeling X (Staatsvissschershavenbedrijf) f 34 600; en Afdeling XII (Zuiderzeefonds) f 150 000.

Hoofdstuk X is hooger geraamd f 4 357 666, verdeeld over de afdelingen als volgt:

Meer is geraamd voor het Departement f 20 351; Arbeid f 63 796, waarvan f 49 881 voor de Arbeids- en havenarbeidsinspectie; Arbeidersverzekering f 3 911 865, in welke afdeling tegenover de met f 4 200 000 verhoogde bijdrage aan het Invaliditeitsfonds eene vermindering staat van de bijdrage aan het Ouderdomsfonds met f 200 000; Werkloosheidsverzekering en

Arbeidsbemiddeling f 602 300, veroorzaakt door eene hoogere raming der subsidiën aan werklozenkassen; en Handel en Nijverheid f 123 662 (waaronder f 74 096 voor den Octrooiraad en het Bureau voor den Industrieelen Eigendom).

Daarentegen is minder geraamd voor de afdeeling Volksgezondheid f 337 308, waarvan f 54 000 voor bijdragen aan gemeenten in de jaarlijksche kosten van keuringsdiensten, f 313 000 wegens vervallen van de uitgaven voor premiebouw, waartegenover op deze afdeeling een bedrag van f 48 000 meer is geraamd voor „Overige uitgaven”. Voorts kon de raming van de afdeeling Pensioensuitgaven, voor zoover niet opgenomen in de vorige afdeelingen, f 15 000 lager gesteld worden.

Hoofdstuk XI is *hooger* geraamd f 57 382. Meer is uitgetrokken voor kosten van het Departement f 34 650, voor Curaçao f 56 453 voor wijziging der troepenformatie en andere maatregelen ten aanzien van de militaire macht, terwijl voor Suriname f 48 941 minder is geraamd, voornamelijk als gevolg van eene vermindering der Rijksbijdrage.

Inkomsten.

In vergelijking met 1928 zijn de gewone inkomsten voor 1929 f 6 557 659,79 hooger geraamd. Hieronder is een verhooging van rond f 5 300 000 voor de middelen A—F. Daar de verlaging der inkomstenbelasting thans over het heele jaar zal werken, moest de opbrengst dier belasting f 5 miljoen lager worden geraamd dan voor 1928. De verhooging van de raming der overige middelen dier rubriek bedraagt derhalve ruim f 10 miljoen.

Overigens heeft, wat de raming der inkomsten betreft, formeel deze wijziging plaats gehad, dat ingevolge het bepaalde bij art. 8 der Comptabiliteitswet de verschillende inkomsten zooveel mogelijk zijn geraamd onder het Hoofdstuk, waarbij zij behooren. Dienovereenkomstig zijn de vroegere middelen A—F voor het overgrootste deel overgebracht naar Hoofdstuk VIIB met behoud overigens van de bestaande volgorde.

Overeenkomstig het ten vorigen jare aanvaarde systeem zijn de daarvoor in aanmerking komende middelen, die niet volgens kohieren worden geheven, geraamd naar de opbrengst over 1927, vermeerderd met 12/7 van het accres, dat volgens de middelenstaten in de eerste zeven maanden van 1928 is ontvangen en verminderd met 12/7 van het decres over die zeven maanden. Bij enkele middelen, waar bijzondere omstandigheden invloed op de opbrengst hadden uitgeoefend, is op dit systeem eenige correctie toegepast, met name bij de invoerrechten en de registratierechten. Ter toelichting van enkele verschillen kan nog het volgende worden opgemerkt.

Dividend- en tantiëmebelasting.

De raming is f 1 miljoen lager gesteld dan voor 1928 op grond van de opbrengst in 1927, welke f 19 400 000 beliep.

Rechten op den invoer.

Op grond van de hoogere opbrengst in 1927 en de eerste zeven maanden van 1928 kan de raming van dit middel voor 1929 met f 5 300 000 worden verhoogd.

Statistiekrecht.

Dezelfde omstandigheid rechtvaardigt een verhooging van de raming van dit middel met f 200 000.

Accijns op zout.

Daarentegen liep de opbrengst van den accijns op zout eenigszins terug, tengevolge waarvan de raming voor 1929 f 200 000 lager moet worden gesteld.

Accijns op geslacht.

De opbrengst in 1927 gaat eenigszins boven de raming voor 1928 uit. Deze stijging heeft zich in de eerste zeven maanden van 1928 voortgezet, op grond waarvan een verhooging van de raming met f 1 000 000 alleszins gemotiveerd is.

Accijns op wijn.

Daling van de opbrengst in de eerste 7 maanden van 1928 maakt het raadzaam voor 1929 f 50 000 minder te ramen.

Accijns op bier.

De opbrengst van dit middel is stijgende en laat, in vergelijking met 1928, eene verhooging toe van de raming met f 500 000.

Accijns op suiker.

Ook van dit middel is de opbrengst gestegen en wel in zoo sterke mate, dat voor 1929 de raming met f 3 300 000 kan worden verhoogd.

Accijns op tabak.

Hetzelfde geldt, hoewel in eenigszins mindere mate, voor den accijns op tabak. Hier bedraagt de stijging f 900 000.

Belasting op gouden en zilveren werken.

Dit middel kan wegens stijgende opbrengst met f 50 000 worden verhoogd.

Belasting op rijwielen.

Deze belasting komt, te beginnen met 1929, geheel ten bate van het Wegenfonds.

Rechten en boeten van zegel.

De opbrengst over 1927 is vrij belangrijk gebleven beneden de raming voor 1928. In verband daarmede is het raadzaam de raming niet hooger te stellen dan f 26 000 000.

Rechten en boeten van registratie.

In tegenstelling met de zegelbelasting vertoont de opbrengst der registratierechten een zoodanige stijging, dat de raming voor 1929 f 5 miljoen hooger kan worden gesteld.

Successierechten.

De op 1 Januari 1927 in werking getreden wetswijziging deed eerst na September van dat jaar haar invloed gelden. De ontvangsten over de eerste 7 maanden van 1928 ad f 21 824 000 laten voor 1929 geen hoogere raming toe dan f 38 000 000, zijnde f 2 miljoen lager dan voor 1928.

Overigens moge voor de verschillen tusschen de ramingen voor 1928 en 1929 naar bijlage B dezer Nota worden verwezen.

Kapitaaldienst.

De kapitaaldienst wijst voor 1929 een totaal in Uitgaven aan van f 189 221 078,—
en in Ontvangsten van 44 151 942,—

zoodat het *nadeelig* saldo bedraagt f 145 069 136,—

Voor 1928 is geraamd:

Uitgaven f 229 656 757,—
Ontvangsten 56 341 051,20

Nadeelig saldo 1928 f 173 315 705,80

Ter toelichting van de voornaamste verschillen kan het navolgende worden medegedeeld.

In 1928 is een bedrag van f 180 273 000 ten laste van Hoofdstuk VIIA in uitgaaf gebracht voor buitengewone aflossing van de Staatsleeningen 1923 A en B.

Het voornemen bestaat in 1929 de leening 1923 C, de Amerikaansche dollarleening, — gedeeltelijk door conversie — buitengewoon af te lossen, waarvoor op die begrooting is geraamd een bedrag van f 100 000 000.

Hoofdstuk VIIA is uit dien hoofde voor 1929 f 80 273 000 lager geraamd dan voor 1928.

Daarentegen moest op *Hoofdstuk VIIB* voor 1929 f 21 101 606 meer worden aangevraagd, voornamelijk als gevolg van de in 1929 benodigde aanmuntingen.

Wegens voorschotten ingevolge de Woningwet zal in 1929 f 2 000 000 meer benodigd zijn dan in 1928.

Voor *Hoofdstuk IX* is in 1929 meer benodigd f 18 418 715. Deze verhooging wordt veroorzaakt door grotere kapitaalbehoeften van enkele bedrijven.

De Staatsmijnen hebben voor uitbreiding van hun bedrijf f 12 500 000 meer nodig dan in 1928 en het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie f 7 095 965 meer. Hiertegenover staan de na te noemen buitengewone aflossingen, welke onder de ontvangsten van den kapitaaldienst voorkomen.

Wat de middelen van den kapitaaldienst betreft valt vooreerst te vermelden een voor 1929 met f 2 000 000 verhoogde post, wegens extra aflossingen van voorschotten, ingevolge art. 38 der Woningwet, terwijl voorts onder de inkomsten van *Hoofdstuk VIIB* voor 1929 is geraamd een bedrag van f 20 500 000 wegens door het Staatsmuntbedrijf in dat jaar af te leveren munten, welke post in 1928 pro memorie is uitgetrokken. Daarentegen is in 1929 voor memorie geraamd de in 1928 ontvangen uitkeering van een gedeelte van het saldo der Nederlandsche Uitvoer Maatschappij ten bedrage van f 47 500 000.

Ten slotte valt nog te vermelden een buitengewone aflossing op het aan de Staatsmijnen verstrekte kapitaal, waarvoor voor 1929 wordt geraamd f 4 500 000 en welke post voor 1928 pro memorie is uitgetrokken en eenzelfde aflossing van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie van f 8 681 810 voor 1929, welke post voor 1928 eveneens pro memorie is geraamd.

Zooals uit bijlage A blijkt, geeft de gewone dienst een overschot van f 8 146 828, en sluit de kapitaaldienst met een tekort ad f 145 069 136, gevende voor den geheelen dienst een nadeelig saldo ad f 136 922 308.

Het tekort op den kapitaaldienst wordt, gelijk bleek, voor f 100 miljoen veroorzaakt door de ten laste van *Hoofdstuk VIIA* komende buitengewone aflossing van de dollarleening. Schakelt men dien factor uit, dan bedraagt derhalve het nadeelig saldo van den kapitaaldienst ruim f 45 miljoen.

Bij het batig slot van den gewonen dienst moge het volgende worden aangeteekend.

Gelijk reeds op bladz. 7 werd opgemerkt, is dit bedrag noodig tot dekking van nog niet op de begrooting te ramen, maar wel in 1929 te verwachten uitgaven.

In de eerste plaats is kort geleden aan de Regeering gebleken, dat de ramingen, welke in 1925 voor een reeks van jaren zijn gemaakt voor de versnelde uitvoering van de drooglegging der Zuiderzee (zie Memorie van Toelichting van het op 27 Mei 1925 ingediende wetsontwerp, Zitting 1924/25, n°. 393), niet zullen kunnen worden gehandhaafd, maar tot een hooger bedrag zullen moeten worden opgevoerd. Deze overschrijding is deels een gevolg van de te laag gebleken raming van sommige uitgaven, deels ook van de gebleken noodzakelijkheid om bij de uitvoering van het werk een nog sneller tempo te volgen dan in 1925 was gedacht. Het betreft zoowel de kosten, verbonden aan het maken van den afsluitdijk, welke blijkens de genoemde Memorie van Toelichting voor de helft drukken op den gewonen en voor de helft op den buitengewonen dienst, als het verlies te lijden op de drooglegging van den N.W. polder.

Deze omstandigheid maakt het noodig, zoo spoedig mogelijk een nieuw financieringsplan te ontwerpen en aan de Staten-Generaal voor te dragen; het daarover door den ondergeteekende met zijn ambtgenoot van Waterstaat geopend overleg kon echter in den korten tijd, welke nog beschikbaar was, niet tot een reeds in de ontwerp-begrooting verwerkt resultaat leiden. Alleen is wel

reeds komen vast te staan, dat de ten laste van Hoofdstuk IX op de begroting voor 1928 geraamde bijdragen aan het Zuiderzeefonds, respectievelijk groot f 10 000 000 (artikel 132), waarvan f 5 000 000 op den gewonen dienst drukken, en f 646 500 (artikel 134), voor 1929 met een aanmerkelijk bedrag verhoogd zullen moeten worden, waarvan eenige millioenen den gewonen dienst zullen belasten.

In afwachting van het evenbedoelde resultaat is daarom voor 1929 voorloopig hetzelfde bedrag geraamd als voor 1928, met de bedoeling, dit bedrag nader uit het thans aanwezige saldo te verhoogen.

In de toelichting van het daaromtrent in te dienen wetsontwerp zullen uiteraard uitvoeriger gegevens worden verstrekt. In deze nota was het slechts noodig, de aandacht op de zaak te vestigen.

In de tweede plaats zijn nog geen gelden uitgetrokken voor de technische herziening van de ambtenaarssalarissen, waarvoor de ondergeteekende zich ten vorigen jare bij de Memorie van Antwoord op Hoofdstuk I bereid heeft verklaard een matig bedrag uit de schatkist beschikbaar te stellen. De kosten van deze herziening konden vooralsnog niet in de begroting worden geraamd, omdat de destijds gestelde voorwaarde, nl. een éenstemmig advies van de Centrale Commissie voor Georganiseerd Overleg waaraan gevolg zal kunnen worden gegeven, op dit oogenblik nog niet is vervuld.

Komt eene herziening op den aangegeven voet tijdig tot stand, dan zal ook daarvoor een deel van het thans op de begroting voor 1929 aanwezige saldo beschikbaar gehouden moeten worden. ¹⁾

Evenals in de millioenennota's der vorige jaren zou de ondergeteekende aan het bovenstaande eenige opmerkingen omtrent het verder perspectief der Staatsfinanciën willen toevoegen.

Hij moge daartoe beginnen met te herinneren, dat in de beide laatst voorafgaande Nota's, bij de uiteenzetting van de toen respectievelijk voorgenomen belastingverlagingen, telkens de waarschuwing een plaats moest vinden, dat het nog onzeker was, of deze belastingverlaging tot het volle bedrag een blijvend effectief aan verlichting zou kunnen geven, m. a. w. of de loop van zaken het niet noodig zou maken, het verlies ten deele door eene nieuwe, minder schadelijke, heffing op te vangen. Het laatste jaar werd bij deze waarschuwing in het bijzonder gewezen op eenige nieuwe uitgaven, waarmee het budget van 1929, ook bij de strengst mogelijke beperking, zou moeten worden bezwaard, benevens op de f 5 millioen, welke de verlaging der inkomstenbelasting in 1929 méér zou kosten dan in 1928, doordat zij dan over het geheele jaar zou werken.

Uit de onderhavige begroting blijkt, dat eene — ten deele — compenseerende heffing ook thans achterwege kan blijven. Doch de uiterste beperking, mede ter zake van wenschelijke en dan ook aanvankelijk voorgenomen uitgaven, is daartoe noodig geweest. De feiten toonen dan ook aan, dat voor de waarschuwing ten vorigen jare reden bestond.

Afgezien van het normaal accres der uitgaven, drukken op het budget van 1929 o. a. de volgende nieuwe lasten: f 4,2 millioen wegens de ingevolge de wet verhoogde bijdrage aan het Invaliditeitsfonds; f 1 millioen saneering van de waterstaatsuitgaven; f 3,3 millioen pensioensaneering, waartoe bij de jongste herziening der Pensioenwet besloten werd; klein f 1 millioen voor het zevende leerplichtjaar; f $\frac{1}{2}$ millioen bijdrage aan de Stichting voor de oud-gepensioneerden; f 8 millioen (voorloopig als „overschot" geboekt) deels voor de verhoogde kosten der Zuiderzeewerken, deels voor de technische herziening der ambtenaarssalarissen; en f 5 millioen doorwerking van de verlaging der inkomstenbelasting. Gezamenlijk maakt dit f 23 millioen. Hiertegenover staat:

1) Een ongeveer gelijke situatie deed zich voor bij de indiening der begroting voor 1926. Zooals uit het medegedeelde op bladz. 13 en 14 van de Millioenennota van September 1925 blijkt, was toen een overschot geraamd van f 9 millioen, waaraan nog bestemming moest worden gegeven voor de financiering van de versnelde uitvoering der Zuiderzeewerken (het ontwerp van 27 Mei 1925), voor een herziening der ambtenaarssalarissen en voor een prijsgeving van een deel der rijwielbelasting ten bate van het Wegenfonds.

BIJLAGEN,
behoorende bij de Nota, betreffende
den toestand van 's Lands financiën,
overgelegd bij de ontwerp-Rijks-
begrooting voor het dienstjaar 1929.

Bijlage A.

ALGEMEENE VERZAMELSTAAT DER RIJKSBEGROTING VOOR HET DIENSTJAAR 1929.

TITEL A. GEWONE DIENST.

OMSCHRIJVING.	Geraamd voor 1929.	Toegestane uitgaven en geraamd de Middelen voor 1928.	Verschil tusschen de raming voor 1929 en de bedragen, toegestaan (geraamd) voor 1928.		Vermoedelijk beloop der uitgaven en vermoedelijke opbrengst der Middelen voor 1927.
			Meer.	Minder.	
Nadeelig saldo van den gewonen dienst volgens de Rijksrekening over het dienstjaar.	—				
UITGAVEN.					
Totalen der titels A van de hoofdstukken der begroting van uitgaven.					
Hfdst. I. Huis der Koningin . . .	f 1 850 000,—	f 1 850 000,—			f 1 620 484,53
" II. Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin. . .	1 980 907,—	1 958 423,—	f 22 484,—		1 932 514,925
" III. Buitenlandsche Zaken. . .	4 128 554,—	4 271 935,—		f 143 381,—	4 187 030,64
" IV. Justitie	28 431 039,—	28 101 042,—	329 997,—		26 499 315,25
" V. Binnenlandsche Zaken en Landbouw	21 025 128,—	21 093 247,—		68 119,—	20 757 968,34
" VI. Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen	150 588 789,—	148 835 988,—	1 752 801,—		144 503 805,01
" VIIA. Nationale Schuld	82 018 338,—	92 390 751,—		10 371 913,—	89 845 228,80
" VIIB. Financiën	67 721 032,—	67 054 349,—	666 683,—		66 235 383,—
" VIII. Defensie	98 777 168,—	98 900 650,—		123 482,—	95 544 083,69
" IX. Waterstaat.	55 285 645,—	51 091 219,—	4 194 426,—		38 993 472,66
" X. Arbeid, Handel en Nijverheid.	75 836 284,—	71 478 618,—	4 357 666,—		69 278 071,84
" XI. Koloniën.	5 957 546,—	5 900 164,—	57 382,—		5 177 142,—
" XII. Onvoorziene Uitgaven. . .	50 000,—	50 000,—			26 626,56
	f 593 650 930,—	f 592 976 386,—	f 11 381 439,—	f 10 706 895,—	f 564 601 127,245
			674 544,—		
MIDDELEN.					
Totaal van den ramingsstaat (titel A).	601 797 758,—	595 240 098,21	6 557 659,79		616 631 702,15
Voordeelig saldo	f 8 146 328,—	f 2 263 712,21			f 52 030 574,905
Nadeelig saldo.	—	—			—

TITEL B. KAPITAALDIENST.

OMSCHRIJVING.	Geraamd voor 1929.	Toegestane uit- gaven en geraam- de Middelen voor 1928.	Verschil tusschen de raming voor 1929 en de bedragen, toegestaan (geraamd) voor 1928.		Vermoedelijk beloop der uit- gaven en vermoee- delijke opbrengst der Middelen voor 1927.
			Meer.	Minder.	
Nadeelig saldo van den kapitaaldienst volgens de Rijksrekening over het dienstjaar	—				
UITGAVEN.					
Totalen der titels B van de hoofd- stukken der begrooting van uitgaven.					
Hfdst. V. Binnenlandsche Zaken en Landbouw	f 54 000,—	f 35 000,—	f 19 000,—		f 17 783,—
" VIIA. Nationale Schuld	107 235 000,—	187 508 000,—		f 80 273 000,—	7 235 000,—
" VIIB. Financiën	45 141 646,—	24 040 040,—	21 101 606,—		25 914 249,38 ⁵
" VIIC. Defensie	298 000,—	Memorie.	298 000,—		
" IXC. Waterstaat.	36 492 432,—	18 073 717,—	18 418 715,—		8 455 075,60
" XD. Arbeid, Handel en Nijverheid		Memorie.			72 905,60
	f 189 221 078,—	f 229 656 757,—	f 39 837 321,—	f 80 273 000,—	f 41 695 013,58 ⁵
				40 435 679,—	
Voordeelig saldo van den gewonnen dienst volgens de Rijksrekening over het dienstjaar.					
Voordeelig saldo van den kapitaaldienst volgens de Rijksrekening over het dienstjaar.					
MIDDELEN.					
Totaal van den raming- staat (titel B). . . . f 44 151 942,—	44 151 942,—	56 341 051,20		f 12 189 109,20	24 971 683,71
Voordeelig saldo	—	—			—
Nadeelig saldo.	f 145 069 136,—	f 173 315 705,80			f 16 723 329,87 ⁵

GEHEELE DIENST.

S A L D I.	Geraamd voor 1929.	Vastgestelde begrooting 1928.	Vermoedelijke uitkomst dienst 1927.
Voordeelig saldo titel A	f 8 146 828,—	f 2 263 712,21	f 52 030 574,90 ⁵
Nadeelig saldo " A	—	—	—
Voordeelig saldo titel B	—	—	—
Nadeelig saldo " B	145 069 136,—	173 315 705,80	16 723 329,87 ⁵
Voordeelig saldo Geheele dienst. . . .	—	—	f 35 307 245,03
Nadeelig " " "	f 136 922 308,—	f 171 051 993,59	—

Beknopt vergelijkend overzicht van de Raming der

Afdeeling.	OMSCHRIJVING.	RAMING voor 1929.	
	TITEL A. GEWONE DIENST.		
	Hoofdstuk I. Huis der Koningin		<i>Memorie.</i>
	Hoofdstuk II. Hooge Colleges van Staat en Kabinet der Koningin	f	54 450,—
	Hoofdstuk III. Departement van Buitenlandsche Zaken		261 415,—
	Hoofdstuk IV. Departement van Justitie		5 719 044,—
	Hoofdstuk V. Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw		3 932 169,—
	Hoofdstuk VI. Departement van Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen:		
I	Departement	f	26 450,—
II	Hooger onderwijs		2 325 985,—
III	Vorbereidend hooger en middelbaar onderwijs		1 308 250,—
IV	Nijverheidsonderwijs		275 260,—
V	Lager onderwijs		8 205 860,—
VI	Overige ontvangsten betreffende het onderwijs		1 350,—
VII	Kunsten en wetenschappen		172 741,—
VIII	Overige ontvangsten betreffende Onderwijs, Kunsten en Wetenschappen		<i>Memorie.</i>
	Totaal Hoofdstuk VI		12 315 896,—
	Hoofdstuk VII ^A . Nationale Schuld		46 440 353,—
	Hoofdstuk VII ^B . Departement van Financiën:		
	Oorlogswinstbelasting		<i>Memorie.</i>
	Grondbelasting	f	21 385 000,—
	Personeele belasting		22 500 000,—
	Inkomstenbelasting		80 000 000,—
	Vermogensbelasting		13 500 000,—
	Dividend- en tantiëmebelasting		20 000 000,—
	Rechten op den invoer		62 000 000,—
	Statistiekrecht		4 500 000,—
	Accijns op zout.		2 000 000,—

Middelen van de Rijksbegrooting voor het dienstjaar 1929.

RAMING voor 1928.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1929 en die voor 1928.		DIENSTJAAR Vermoedelijke opbrengst.
	Meer.	Minder.	
<i>Memorie.</i>			
f 52 200,—	f 2 250,—		
336 000,—	3 145,—		f 77 730,—
		Minder	f 74 585,—
5 753 074,—	143 710,—		177 740,—
		Minder	f 34 030,—
3 808 826,98	177 044,02		53 702,—
	Meer		
f 26 700,—		f 250,—	
2 175 475,—			
1 334 300,—		26 050,—	
274 630,—			
7 044 950,—			
101 650,—		100 300,—	
174 852,—		2 111,—	
62 725,—		62 725,—	
11 195 282,—	1 312 050,—		191 436,—
	Meer		
	f 1 120 614,—		
47 435 114,31			994 761,31
<i>Memorie.</i>			
f 21 000 000,—	f 385 000,—		
22 500 000,—			
85 000 000,—		f 5 000 000,—	
13 500 000,—			
21 000 000,—		1 000 000,—	
56 700 000,—	5 300 000,—		
4 300 000,—	200 000,—		
2 200 000,—		200 000,—	

Afdeling.	OMSCHRIJVING.	R A M I N G voor 1929.
	Accijns op geslacht Accijns op wijn. Accijns op het gedistilleerd Accijns op bier Accijns op suiker Accijns op tabak Belasting op gouden en zilveren werken Belasting op rijwielen Het recht op de mijnen ingevolge de wet van 26 Maart 1920 (<i>Staatsblad</i> n°. 157) Rechten en boeten van zegel. Rechten en boeten van registratie Rechten en boeten van successie, van overgang bij overlijden en van schenking	f 11 000 000,— 2 650 000,— 45 000 000,— 14 000 000,— 47 300 000,— 23 500 000,— 1 000 000,— <i>Memorie.</i> 26 000 000,— 27 000 000,— 38 000 000,— f 461 335 000,—
	Overige ontvangsten betreffende Financiën	25 473 740,—
	Totaal Hoofdstuk VII B	f 486 808 740,—
	Hoofdstuk VIII. Departement van Defensie.	
	<i>Zeemacht.</i>	
I	Militaire ontvangsten	f 4 245 716,—
II	Niet militaire ontvangsten	5 323 395,—
III	Overige ontvangsten betreffende Defensie (zeemacht)	56 000,—
	<i>Landmacht</i>	3 088 850,—
	Totaal Hoofdstuk VIII.	12 713 961,—
	Hoofdstuk IX. Departement van Waterstaat.	
I	Departement	f 24 600,—
II	Waterstaat	2 045 214,—
III	Geologische dienst	4 325,—
IV	Luchtvaart	11 888,—
V	Spoor- en tramwegen	4 796 020,—
VI	Scheepvaart.	367 653,—
VII	Toezicht op het vervoer van ontplofbare stoffen	21 525,—
VIII	Koninklijk Nederlandsch Meteorologisch Instituut.	9 957,—
IX	Mijnwezen	2 283 093,—
X	Staatsvissschershavenbedrijf	312 000,—
XI	Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie	15 206 924,—
XII	Zuiderzeefonds.	12 750,—
XIII	Overige ontvangsten betreffende Waterstaat.	<i>Memorie.</i>
XIV	Rijkspostspaarbank	2 154 544,—
	Totaal Hoofdstuk IX.	27 250 443,—

RAMING voor 1928.	VERSCHIL tusschen de raming voor 1929 en die voor 1928.		DIENSTJAAR Vermoedelijke opbrengst.
	Meer.	Minder.	
f 10 000 000,— 2 700 000,— 45 000 000,— 13 500 000,— 44 000 000,— 22 600 000,— 950 000,— 625 000,— <i>Memorie.</i> 28 000 000,— 22 000 000,— 40 000 000,—	f 1 000 000,— 500 000,— 3 300 000,— 900 000,— 50 000,— 5 000 000,— Meer	f 50 000,— 625 000,— 2 000 000,— 2 000 000,— f 10 875 000,—	
f 455 575 000,— 24 315 300,— f 479 890 300,—	 Meer f 5 760 000,— 1 158 440,— f 6 918 440,—		
f 5 427 295,— 5 731 190,— 102 000,— 3 299 000,—	 14 559 485,—	f 1 181 579,— 407 795,— 46 000,— 210 150,— 1 845 524,—	
f 23 445,— 2 572 012,— 4 318,50 9 972,— 4 700 200,92 137 262,— 26 590,— 10 023,50 1 925 979,— 311 500,— 14 105 563,— 12 750,— 189 135,— 2 136 765,—	f 1 155,— 6,50 1 866,— 95 819,08 230 391,— 357 114,— 500,— 1 101 361,— 17 779,— Meer	f 526 798,— 5 065,— 66,50 189 135,— 721 064,50	
	26 165 515,92	1 805 991,58 1 084 927,08	

Afdeling.	OMSCHRIJVING.	R A M I N G voor 1929.
	Hoofdstuk X. Departement van Arbeid, Handel en Nijverheid	f 4 999 694,—
	Hoofdstuk XI. Departement van Koloniën	1 301 593,—
	Hoofdstuk XII. Overige ontvangsten	<i>Memorie.</i>
	Totaal Titel A. Gewone dienst	f 601 797 758,—
	TITEL B. KAPITAALDIENST.	
	Hoofdstuk V. Departement van Binnenlandsche Zaken en Landbouw. (Algemeene Lands- drukkerij)	f 60 100,—
	Hoofdstuk VIIA. Nationale Schuld	6 905 432,—
	Hoofdstuk VIIB. Departement van Financiën.	23 565 000,—
	Hoofdstuk VIII. Departement van Defensie. (Artillerie-Inrichtingen)	329 600,—
	Hoofdstuk IX. Departement van Waterstaat	13 291 810,—
	Hoofdstuk XI. Departement van Koloniën	<i>Memorie.</i>
	Totaal Titel B. Kapitaaldienst	f 44 151 942,—

R A M I N G voor 1928.	V E R S C H I L tusschen de raming voor 1929 en die voor 1928.			DIENSTJAAR Vermoedelijke opbrengst.
	Meer.		Minder.	
f 4 933 700,—		f 500 019,—	f 434 025,—	
	Meer	f 65 994,—		
1 110 600,—		216 698,—	25 700,—	
<i>Memorie.</i>	Meer	f 190 998,—		
f 595 240 098,21		f 6 557 659,79		
5 100,—		55 000,—		
5 662 951,20		1 242 480,80		
50 620 000,—		20 755 000,—		
<i>Memorie.</i>			Minder	
53 000,—		329 600,—		
<i>Memorie.</i>		13 238 810,—		
f 56 341 051,20			f 12 189 109,20	

Bijlage C.

Overzicht van de STAATSONTVANGSTEN over de diensten 1908 tot en met 1927.

DIENSTJAREN.		Gewone ontvangsten.	Bijdrage uit het fonds der kooprijzen van domeinen.	Buitengewone ontvangsten.	T o t a a l.
1908	.	f 182 492 195,38 ⁵	f 200 000,—	f 798 737,78	f 183 490 933,16 ⁵
1909	.	189 179 088,40 ⁵	400 000,—	1 723 600,43	191 302 688,83 ⁵
1910	.	198 630 497,—	600 000,—	861 827,82	200 092 324,82
1911	.	203 680 170,32	1 000 000,—	922 577,72 ⁵	205 602 748,04 ⁵
1912	.	211 305 137,82 ⁵	500 000,—	1 596 129,11	213 401 266,93 ⁵
1913	.	223 507 379,52 ⁵	200 000,—	3 715 285,71	227 422 665,23 ⁵
1914	.	224 910 389,07 ⁵	400 000,—	20 260 921,65 ⁵	245 571 310,73
1915	.	221 643 336,19 ⁵	600 000,—	41 248 202,93 ⁵	263 491 539,13
1916	.	(2) 296 200 275,72 ⁵	600 000,—	13 178 282,66 ⁵	309 978 558,39
1917	.	(3) 524 133 812,58 ⁵	600 000,—	10 038 246,24	534 777 058,82 ⁵
1918	.	(4) 548 926 173,81 ⁵	250 000,—	11 909 662,01 ⁵	561 085 835,83
1919	.	(5) 686 307 738,29 ⁵	150 000,—	8 591 424,71	695 049 163,— ⁵
1920	.	(6) 798 678 881,52 ⁵	150 000,—	11 962 833,95 ⁵	810 791 715,48
1921	.	(7) 703 589 983,72 ⁵	250 000,—	5 405 103,66	709 245 087,38 ⁵
1922	.	(8) 646 243 947,30 ⁵	1 500 000,—	14 568 464,20 ⁵	662 312 411,51
1923	.	(9) 617 444 504,91	1 000 000,—	40 752 714,37 ⁵	659 197 219,28 ⁵
1924	.	(10) 613 813 916,42 ⁵	1 150 000,—	29 628 936,39 ⁵	644 592 352,82
1925	.	641 151 328,79 ⁵	*)	39 600 500,80	680 751 829,59 ⁵
1926 (1)	.	681 137 638,36 ⁵		48 375 048,58	729 512 686,94 ⁵
1927 (1)	.	616 651 702,15		24 971 683,71	641 603 385,86
Totaal van de buitengewone ontvangsten				f 330 110 184,47 ⁵	

- (1) Voortloopige uitkomsten.
(2) Waaronder f 33 409 999,84 wegens „Crisisontvangsten” in 1916.
(3) „ 219 833 772,95⁵ „ 1917.
(4) „ 219 868 038,01 „ 1918.
(5) „ 219 948 375,03 „ 1919.
(6) „ 184 983 628,70 „ 1920.
(7) „ 95 236 895,43 „ 1921.
(8) „ 47 215 910,98 „ 1922.
(9) „ 19 949 550,32 „ 1923.
(10) „ 3 315 138,08 „ 1924.

*) In verband met een door de Tweede Kamer der Staten-Generaal aangenomen conclusie van het verslag der Commissie voor de Staatsuitgaven (Gedr. Stukken, Zitting 1923—1924, 211) is het Fonds der kooprijzen van Domeinen opgeheven. Dienengevolge is de bijdrage uit het Fonds vervallen en worden deze kooprijzen van at 1925 rechtstreeks onder de Rijksmiddelen verantwoord. Ze zijn in de kolom der buitengewone ontvangsten opgenomen.

Uiteenzetting van de buitengewone ontvangsten.

1908.	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	f	33 122,81 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf.		639 237,95
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet		2 333,36 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij		1 455,71
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ¹⁾		122 588,44
		f	798 737,78
1909.	Bijdrage van het waterschap N. O. deel van Noordbrabant in de kosten van verlegging van den Maasmond f		205 685,06 ⁵
	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		27 203,52
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf.		1 188 185,33
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet		7 021,09 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij		7 206,42
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ²⁾		288 299,—
		f	1 723 600,43
1910.	Bijdrage van het waterschap N. O. deel van Noordbrabant in de kosten van verlegging van den Maasmond f		150 876,—
	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		31 004,70
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf.		240 422,49
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet		20 513,38 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij		51 196,24 ⁵
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ³⁾		367 815,—
		f	861 827,82
1911.	Bijdrage van het waterschap N. O. deel van Noordbrabant in de kosten van verlegging van den Maasmond f		106 809,—
	Toevallige baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		34 591,85 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf.		226 185,58 ⁵
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet		36 453,03 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij		24 608,25
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ⁴⁾		493 930,—
		f	922 577,72 ⁵
1912.	Bijdrage van het waterschap N. O. deel van Noordbrabant in de kosten van verlegging van den Maasmond f		137 727,26 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		33 567,36
	Overwinst, uitgekeerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en door de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij; samen		320 151,44 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf.		441 701,01 ⁵
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet		51 317,42
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij		13 941,60 ⁵
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ⁵⁾		597 723,—
		f	1 596 123,11

¹⁾ 1/10 der buitengewone uitgaven over 1907.

²⁾ Idem over 1907 en 1908.

³⁾ Idem over 1907—1909.

⁴⁾ Idem over 1907—1910.

⁵⁾ Idem over 1907—1911.

1913.	Baten van het Muntwezen	f 1 250 000,—
	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	30 195,66
	Overwinst, uitgekeerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en door de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij; samen	447 998,15 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	1 023 418,45 ⁵
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	73 675,71 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	26 017,48
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ¹⁾	838 401,70
	Terugbetaling van kapitalen, verstrekt aan de Artillerie-Inrichtingen.	25 578,54 ⁵
		f 3 715 285,71

1914.	Baten van het Muntwezen	f 18 549 585,31
	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	50 779,76 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	473 003,72
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	116 555,73
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	77 687,37 ⁵
	Gedeelte van de opbrengst der Telefonie ²⁾	993 309,75 ⁵
		f 20 260 921,65 ⁵

1915.	Ontvangsten in zake het Muntwezen.	f 15 537 159,77 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	33 504,16
	Overwinst, uitgekeerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en door de Hollandsche IJzeren Spoorweg Maatschappij; samen	448 884,36 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	1 256 609,33 ⁵
	Aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet	161 581,23 ⁵
	Terugbetaling door Suriname van het voorschot, verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied	85 000,—
	Terugbetaling van kapitalen, verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	67 209,50 ⁵
	Idem aan het Staatsmuntbedrijf	30 578,61 ⁵
	Terugbetaling van voorschotten, in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden verleend	23 344 825,—
	Storting door de Rijkspostspaarbank van de contante waarde der pensioenrechten der ambtenaren op 1 Januari 1915	264 000,—
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	18 850,94 ⁵
		f 41 248 202,93 ⁵

1916.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 6 927 741,03
	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	161 965,88
	Overwinst, uitgekeerd door de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en door de Hollandsche IJzeren Spoorwegmaatschappij; samen	450 431,16
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	1 836 797,11 ⁵
	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	215 920,22 ⁵
	Terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied	88 000,—
	Terugbetaling van kapitalen, verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf	19 801,79
	Idem, aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen	2 180 351,18
	Terugbetaling van voorschotten, in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden verleend	1 288 186,29 ⁵
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij	9 087,99
		f 13 178 282,66 ⁵

¹⁾ 1/10 der buitengewone uitgaven over 1907—1912.

²⁾ Idem over 1907—1913.

1917.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f	3 010 209,89
	Baten, voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		347 654,19 ⁵
	Baten, voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf		4 246 065,99
	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet		274 004,— ⁵
	Idem van voorschotten aan het Tiendfonds		448 893,78 ⁵
	Idem, van het voorschot verstrekt aan de vereniging „De Kweekschool voor vroedvrouwen” te Heerlen		786,—
	Terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied		91 000,—
	Terugbetaling van kapitalen, verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij		56 384,99
	Idem, aan het Staatsmuntbedrijf		18 293,—
	Idem, aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen		1 136 306,04 ⁵
	Terugbetaling van voorschotten, in verband met de buitengewone omstandigheden verleend		142 000,—
	Uitkeering door Staatsbedrijven, ten behoeve van de vorming eener reserverekening		250 000,—
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij		16 648,40
		f	10 038 246,24
1918.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f	3 700 000,—
	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”		896 508,24
	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		23 874,24
	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf		5 030 729,13
	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet		340 755,29
	Idem van voorschotten aan het Tiendfonds		197 691,72
	Aflossing van het voorschot verstrekt aan de vereniging „De Kweekschool voor vroedvrouwen” te Heerlen		817,44
	Terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied		94 000,—
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf		26 292,19
	Idem aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen		1 560 049,48 ⁵
	Terugbetaling van voorschotten, in verband met de buitengewone omstandigheden verleend		29 800,—
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij		9 144,28
		f	11 909 662,01 ⁵
1919.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f	2 110 000,—
	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten, verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”		934 762,42
	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		27 803,12 ⁵
	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf		4 479 768,12 ⁵
	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet		418 681,43
	Idem van de voorschotten verstrekt aan de vereniging „De Kweekschool voor vroedvrouwen” te Heerlen		1 144,89
	Terugbetaling door Suriname van het voorschot verstrekt voor den aanleg van een spoorweg naar het Lawagebied		97 000,—
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf		439,95
	Idem aan de „Vereniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland”		60 000,—
	Idem aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij		44 608,26 ⁵
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds		394 595,92
	Idem in verband met de buitengewone omstandigheden verleend		12 000,—
	Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij		10 620,58 ⁵
		f	8 591 424,71
1920.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f	114 000,—
	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”		1 019 385,46
	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		22 948,58
	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf		9 639 072,08
	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet		711 907,38

Idem van de voorschotten verstrekt aan de vereeniging „De Kweekschool voor voedvrouwen” te Heerlen	f	1 190,68
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de „Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland”		60 000,—
Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds		372 209,75
Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij		22 120,02 ⁵

f 11 962 833,95⁵

1921. Ontvangsten in zake het Muntwezen	f	633 500,—
Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”		1 117 378,04 ⁵
Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		19 296,96
Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf		1 907 324,62
Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet		1 116 016,66
Idem ingevolge de Landarbeiderswet		1 800,—
Idem van de voorschotten verstrekt aan de vereeniging „De Kweekschool voor voedvrouwen” te Heerlen		919,51
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de „Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland”		60 000,—
Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds		361 996,32 ⁵
Waarde van afgeschreven inventarisgoederen, afkomstig van de voormalige Rijnspoorwegmaatschappij en overname van den overblijvenden inventaris		186 871,54

f 5 405 103,66

1922. Ontvangsten in zake het Muntwezen	f	4 232 500,—
Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”		1 164 413,43
Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		17 223,23
Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf		4 398 568,07
Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet		2 147 187,38 ⁵
Aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie		29 135,—
Aflossing van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet		7 849,65
Aflossing van de voorschotten verstrekt aan de vereeniging „De Kweekschool voor voedvrouwen” te Heerlen		7 497,60
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de „Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland”		30 000,—
Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds		424 314,25 ⁵
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen		2 017 071,15 ⁵
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij		68 437,30 ⁵
Terugbetaling van kapitalen aan het Staatsvissschershavenbedrijf		24 267,12 ⁵

f 14 568 464,20⁵

1923. Ontvangsten in zake het Muntwezen	f	8 550 000,—
Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”		1 212 352,54
Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		19 038,25
Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf		10 121 945,98
Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet		18 630 994,91
Aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie		1 276 925,87 ⁵
Aflossing van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet		47 460,52
Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds		459 011,60 ⁵
Terugbetaling van voorschotten verleend voor den aanleg van drinkwaterleidingen		4 948,71
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen		198 706,57 ⁵
Terugbetaling van een voorschot verstrekt aan de vereeniging „Maatschappelijk werk bij Zenuwlijden en Krankzinnigheid” te Utrecht		31 329,41
Uitkeering ten behoeve van de vorming van eene reserverekening door het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie (postchèque- en girodienst)		200 000,—

f 40 752 714,37⁵

1924.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 11 464 000,—
	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”	1 159 062,88
	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	189 704,10
	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	5 315 220,84
	Uitkeering van het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie wegens den vrijdom van Spoorwegvervoer	4 020 320,07
	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	5 451 685,58
	Aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie	1 393 945,28 ⁵
	Aflossing van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet	55 925,36
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	478 091,57
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	14 529,06
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf	9 639,23
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsvissehershavenbedrijf	50 645,07
	Terugbetaling van een voorschot verstrekt aan de vereeniging „Maatschappelijk werk bij Zenuwlijden en Krankzinnigheid” te Utrecht	21 218,64
	Terugbetaling van voorschotten, verleend voor den aanleg van drinkwaterleidingen	4 948,71
		f 29 628 936,39 ⁵
1925.	Ontvangsten in zake het Muntwezen	f 1 151 000,—
	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”	1 433 544,05
	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	45 040,04
	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	4 302 073,70
	Aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet f 5 557,991,24	
	Extra aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet voor zoover bestemd tot versterkte aflossing van Staatsschuld	898 759,56
	Aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie f 3 681 248,99	
	Extra aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie voor zoover bestemd tot versterkte aflossing van Staatsschuld	17 546 981,32
	Aflossing van voorschotten ingevolge de Landarbeiderswet	21 228 230,31
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	148 929,82
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij	521 824,78
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf	8 193,90
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsvissehershavenbedrijf	27 408,78
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsvissehershavenbedrijf	15 130,34
	Terugbetaling van voorschotten, verleend voor den aanleg van drinkwaterleidingen	468 907,60
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan de vereeniging „De Kweekschool voor vroedvrouwen” te Heerlen	16 470,82
	Terugbetaling van een voorschot verstrekt aan de vereeniging „Maatschappelijk werk bij Zenuwlijden en Krankzinnigheid” te Utrecht	100,—
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de „Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland”	20 000,—
	Koopprijzen van domeinen	3 756 895,86
		f 39 600 500,80
1926.	Ontvangsten inzake het Muntwezen	f 620 000,—
	Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”	1 966 981,42
	Aflossing, uitloting en verkoop van effecten behorende tot het kapitaal belegd ten behoeve van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk” (andere ontvangsten Financiën)	9 459 759,57
	Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen	112 624,48
	Baten voortvloeiende uit het Staatsmijnbedrijf	7 202 670,75
	Extra aflossing van voorschotten ingevolge art. 38 der Woningwet	12 955 071,66
	Extra aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie	12 955 387,12
	Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds	535 088,65
	Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsvissehershavenbedrijf	13 684,75

Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan de vereeniging „De Kweekschool voor vroedvrouwen” te Heerlen	f	17 638,60
Terugbetaling van een voorschot verstrekt aan de Vereeniging „Maatschappelijk werk bij Zenuwlijden en Krankzinnigheid” te Utrecht		97 153,80
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de „Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland”		20 000,—
Koopprijzen van domeinen		1 113 423,90
Uitkeering ten behoeve van de vorming van eene reserve-rekening door het Staatsbedrijf der Posterijen, Telegrafie en Telefonie (postchèque- en girodienst).		1 305 563,88
	f	48 375 048,58
1927. Ontvangsten inzake het Muntwezen	f	515 000,—
Rente van het kapitaal in de Grootboeken der Nationale Schuld, ingeschreven ten name van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk”		2 120 588,18
Aflossing, uitloting en verkoop van effecten behoorende tot het kapitaal belegd ten behoeve van het „Fonds uit de zuivere winsten verkregen uit aanmuntingen voor rekening van het Rijk” (andere ontvangsten Financiën)		4 138 085,42
Baten voortvloeiende uit den aanleg van Staatsspoorwegen		28 501,02
Extra aflossing van voorschotten ingevolge artikel 38 der Woningwet		13 120 227,61 ⁵
Extra aflossing van voorschotten voor woningbouw met premie		3 586 062,43
Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan het Tiendfonds		553 816,75
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsmuntbedrijf		36 349,95 ⁵
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan het Staatsvisschershavenbedrijf		48 533,55
Terugbetaling van voorschotten verleend voor den aanleg van drinkwaterleidingen		1 000,—
Terugbetaling van voorschotten verstrekt aan de vereeniging „De Kweekschool voor vroedvrouwen” te Heerlen		9 492,26
Terugbetaling van kapitalen verstrekt aan de „Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland”		20 000,—
Koopprijzen van domeinen		794 026,53
	f	24 971 683,71

Bijlage D.

Overzicht van de STAATSUITGAVEN over de diensten 1908 tot en met 1927.

Diensten.	Algemeene dienst.	Rentebetaling.	Amortisatie en aflossing van Nationale Schuld.	Totaal der kolommen 3 en 4, <i>a. verminderd van af het dienstjaar 1920, voor zooveel de Leening 1919 betreft, met het bedrag, hetwelk aanrekenend/lossing te zamen op den buitengewonen dienst wordt gebracht; b. verminderd met het bedrag, hetwelk is aangewend tot versterkte aflossing van Staatsschuld.</i>	Gewone uitgaven (totaal kol. 2 en 5).	Buitengewone uitgaven. <i>a)</i>	Totalen (totaal kol. 6 en 7).	8.
1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.		
1908	f 150 789 190,16 ⁵	f 31 202 951,85 ⁵	f 4 797 804,01 ⁵	f 36 000 755,86 ⁵	f 186 789 946,08 ⁵	f 7 261 811,08	f 194 051 757,11 ⁵	
1909	154 385 738,03	31 386 742,41 ⁵	4 958 317,31	36 345 059,72 ⁵	190 730 797,75 ⁵	6 679 204,07 ⁵	197 410 001,83	
1910	160 512 440,35	31 624 587,41 ⁵	4 954 460,06	36 579 047,47 ⁵	197 091 487,82 ⁵	6 855 612,51 ⁵	203 947 100,34	
1911	164 352 693,41 ⁵	31 838 399,77	4 969 334,12 ⁵	36 807 733,89 ⁵	201 160 427,31	7 329 250,23 ⁵	208 489 677,54 ⁵	
1912	170 407 230,23 ⁵	32 212 466,45 ⁵	5 380 880,94	37 593 347,39 ⁵	208 000 577,63	16 664 923,03	224 665 500,66	
1913	181 324 025,59	32 101 330,62	5 919 836,59 ⁵	38 021 167,21 ⁵	219 345 192,80 ⁵	19 381 672,76	238 726 865,56 ⁵	
1914	c) 286 517 625,67 ⁵	d) 34 051 373,02 ⁵	6 121 424,35 ⁵	40 172 797,38	e) 326 690 423,05 ⁵	32 582 854,61 ⁵	359 273 277,67	
1915	f) 408 621 476,04	35 113 438,27 ⁵	6 346 190,40	41 459 628,67 ⁵	f) 450 081 104,71 ⁵	54 403 383,14	504 484 487,85 ⁵	
1916	g) 455 423 087,47	h) 36 551 116,99 ⁵	6 585 098,81 ⁵	43 136 215,81	j) 498 564 303,28	33 967 077,36 ⁵	532 531 380,64 ⁵	
1917	k) 601 961 920,43 ⁵	l) 39 237 180,75 ⁵	6 815 619,87	46 052 800,62 ⁵	m) 648 014 721,06	40 681 390,09	688 696 111,15	
1918	n) 922 533 519,76 ⁵	o) 41 196 331,04	7 070 778,95	48 267 109,99	p) 970 800 629,75 ⁵	80 136 010,43 ⁵	1 050 936 640,19	
1919	q) 633 759 764,77	r) 53 577 549,90	7 362 071,64	60 939 621,54	s) 694 699 386,31	116 473 205,04 ⁵	811 172 591,35 ⁵	
1920	t) 660 418 843,11 ⁵	53 448 044,70 ⁵	16 974 692,91	62 802 737,61 ⁵	h) 723 221 580,73	188 006 190,91	911 227 771,64	
1921	u) 625 609 290,19	64 804 472,69 ⁵	17 702 256,13 ⁵	74 886 728,83	w) 700 496 019,02	289 676 072,78 ⁵	990 172 091,80 ⁵	
1922	v) 804 011 813,47	79 825 423,86 ⁵	18 573 422,46	90 778 846,32 ⁵	v) 894 790 659,79 ⁵	189 639 193,32	1 084 429 853,11 ⁵	
1923	w) 554 054 453,23	84 948 344,04 ⁵	19 494 275,49	96 822 619,53 ⁵	w) 650 877 072,76 ⁵	119 938 875,58 ⁵	770 815 948,35	
1924	x) 514 036 591,12 ⁵	85 614 125,52 ⁵	20 736 646,26	98 730 771,78 ⁵	x) 612 767 362,91	90 064 057,29 ⁵	702 831 420,20 ⁵	
1925	499 759 956,58 ⁵	82 693 285,52 ⁵	22 037 958,60	97 111 244,12 ⁵	596 871 200,71	71 055 735,38	667 926 936,09	
1926 b)	519 650 867,14	77 937 552,23	53 593 490,54	93 336 942,77	612 987 809,91	75 564 253,08 ⁵	688 552 062,99 ⁵	
1927 b)	474 756 958,57 ⁵	72 991 929,02	24 087 239,65	89 844 168,67	564 601 127,24 ⁵	41 695 013,58 ⁵	606 296 140,83	
Totaal van de buitengewone uitgaven over 1908—1927 . . .					f 1 488 055 786,33			

a) Zie ommezijde.

b) Voorloopige uitkomsten.

c) Waaronder f 83 705 073,68⁵ wegens „Crisisuitgaven”. (Zie bijlage C¹¹).

d)	"	400 000,—	"	(	"	C ¹).
e)	"	84 105 073,68 ⁵	"	(	"	C ¹).
f)	"	208 649 548,27 ⁵	"	(	"	C ²).
g)	"	255 650 340,83 ⁵	"	(	"	C ³).
h)	"	400 000,—	"	(	"	C ³).
i)	"	256 050 340,83 ⁵	"	(	"	C ³).
j)	"	378 054 689,56	"	(	"	C ⁴).
k)	"	2 000 000,—	"	(	"	C ⁴).
l)	"	380 054 689,56	"	(	"	C ⁴).
m)	"	634 231 127,30 ⁵	"	(	"	C ⁵).
n)	"	3 200 000,—	"	(	"	C ⁵).
o)	"	637 431 127,30 ⁵	"	(	"	C ⁵).
p)	"	244 626 005,57	"	(	"	C ⁶).
q)	"	6 000 000,—	"	(	"	C ⁶).
r)	"	250 626 005,57	"	(	"	C ⁶).
s)	"	110 190 419,29	"	(	"	C ⁷).
t)	"	79 307 284,21	"	(	"	C ⁸).
u)	"	262 423 557,03	"	(	"	C ⁹).
v)	"	39 200 034,24 ⁵	"	(	"	C ¹⁰).
w)	"	4 942 604,82	"	(	"	C ¹¹).
x)	"		"	(	"	

	1908.	1909.	1910.	1911.	1912.	1913.	1914.	1915.	1916.
Kanalisatie van de Maas in Limburg	—	—	—	—	—	—	f 28 873,85 ^s	f 63 413,98 ^s	f 84 708,01 ^s
Aanleg van het Juliana kanaal ingevolge de wet van 28 Juli 1921 (<i>Staatsblad</i> n°. 1012)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Verbetering en uitbreiding van de havens te Terneuzen Waterstaatswerken, voor zoover deze van af 1926 op "buitengewoon" worden gebracht	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aanleg van spoorwegen	f 630 246,53	f 905 830,82 ^s	f 726 497,15 ^s	f 1 510 551,22	f 1 755 580,90	f 2 886 965,35	1 061 401,32	389 986,62 ^s	31 312,92 ^s
Aanleg en uitbreiding van internationale en inter-locale telefoonverbindingen en aanleg, overnemingen en uitbreiding van lokale telefoonnetten	1 657 145,69 ^s	795 134,24	1 261 152,53 ^s	1 087 923,70 ^s	2 406 786,84	1 549 080,59 ^s	1 974 025,91	—	—
Uitgeven voor den Staatsmijnendienst	1 793 748,56 ^s	2 376 478,40	1 715 026,76 ^s	1 898 908,73 ^s	4 279 620,77	4 306 585,15	2 941 791,75	2 374 421,96	5 606 417,73
Tijdsopsporing van delfstoffen	216 618,19	357 436,96 ^s	519 961,24 ^s	247 669,27 ^s	163 169,28	253 294,09 ^s	343 089,87	252 512,94 ^s	34 478,18 ^s
Terleenvreestrekking aan de kolonie Suriname tot het aanleggen en exploiteeren van een spoorweg van Paramaribo naar de Suriname-rivier	625 000,—	701 324,26 ^s	96 268,92	—	—	—	—	—	—
Voorschotten aan gemeenten ingevolge artikel 38, Iste lid, der Woningwet.	829 269,81	1 242 900,42 ^s	2 017 688,75 ^s	1 841 060,12	3 900 484,59 ^s	5 321 966,41	7 001 904,75	11 167 430,67	9 890 062,70
Voorschotten aan gemeenten ingevolge artikel 7, eerste lid, der Landarbeiderswet	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kosten van bedijking en landaanwinning, alsmede van effening en toegankelijkmaking van domeingronden	60 576,09 ^s	35 193,10	262 028,71 ^s	85 712,33	12 772,48 ^s	47 904,04	7 960,38 ^s	2 760,28	9 979,88 ^s
Aankoop van onroerend goed voor Domeinen	—	—	65 743,—	79 968,12 ^s	28 778,19 ^s	18 352,92 ^s	33 557,67	29 120,—	154 013,91 ^s
Oveneming door Domeinen van onroerende goederen van andere dienstakken	—	—	142 283,—	24 500,—	—	—	36 248,91 ^s	22 900,—	—
Bouw eener nieuwe Munt	63 231,30	386 261,58 ^s	80 179,90	41 001,78	5 959,20	—	—	—	—
Kosten van het Muntwezen (Afdeling III van hoofdstuk VII B).	—	—	—	—	—	1 239 060,— ^s	9 171 152,36 ^s	17 133 465,83	11 803 309,42 ^s
Voorschot aan het Staatsmuntbedrijf tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	47 237,45	13 189,22	—	—
Voorschot aan het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	469 628,60 ^s	3 947 611,56 ^s	—
Voorschot tot het Fonds voor de uitvoering van de Tiendwet 1907 (<i>Staatsblad</i> n°. 222)	1 885 674,29 ^s	68 634,27	171 785,47 ^s	1 061 954,94 ^s	4 111 771,26 ^s	3 711 226,74	2 500 000,—	—	3 645 050,—
Voorschotten aan de Maatschappij tot Exploitatie van Staatsspoorwegen en aan de Hollandische IJzeren Spoorweg Maatschappij	—	—	—	—	—	—	7 000 000,—	—	—
Voorschot aan het Staatsbedrijf der Posten, Telegrafie en Telefonie tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	—	—	1 157 751,82
Voorschot aan het Staatsvisserijshavenbedrijf te Lijnuiden tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	—	151 926,36	239 683,31 ^s
Voorschot aan de Kweekschool voor vroedvrouwen te Heerlen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kosten van aankoop van het Hotel des Indes	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschot aan de Vereeniging tot het houden van Jaarbeurzen in Nederland	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storting op aandelen in de N.V. „Centrale Bouwmaterialen”voorziening C.B.V.” te 's Gravenhage	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stortingen in 1918 en volgende jaren wegens deelneming van den Staat in het maatschappelijk kapitaal van de N.V. tot oprichting en exploitatie van een Nederlandsch Hoogoven-staal-en-walswerk	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschotten aan het Weduwenfonds voor de geëmployeerden tot het Algemeen Bestuur behoorende. Hypothecaire geldleening aan de N.V. tot exploitatie van vaste jaarbeursgebouwen te Utrecht	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Een deel der kosten van nieuwen vlootbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Het verschil tusschen 0,88 pct. en 4,64 pct. van f 200 000 000 der Staatsleening 1919	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschotten aan gemeenten ter voorziening in de huisvesting van Rijkspersoneel in verband met den woningnood en ter voorziening in kantoorlocaliteit	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschotten aan provincien en gemeenten voor den aanleg van drinkwaterleidingen	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschot aan de vereeniging „Maatschappelijk werk bij zenuwlijden en krankzinnigheid”	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Deelneming in het aandeelenkapitaal van de Stoomvaartmaatschappij „Zeeland”	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kosten van voorziening in den woningnood	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Bevordering van den woningbouw	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Een deel der kosten van stichting van een gebouw voor het Bureau voor den Industrieelen eigendom, met inbegrip van den Octrooiraad	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stortingen wegens deelneming v/d Staat in het kapitaal van de N.V. Bank voor Nederlandsche gemeenten	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschot aan het Zuiderzeefonds (Hoofdstuk IX)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uitkeering aan het Zuiderzeefonds (Hoofdstuk IX)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Versprekking van kapitaal aan het Zuiderzeefonds (Hoofdstuk VIII B)	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Storting op door den Staat genomen aandelen in het maatschappelijk kapitaal van de Maatschappij tot exploitatie van Staatsspoorwegen en van de H.J.J.S.M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschotten voor woningbouw met premie	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschot aan het Staatsboschbedrijf tot uitbreiding van kapitaal	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Aankoop van vast goed ter afronding of uitbreiding van het Staatsboschbezit	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Versterkte aflossing van Staatsschuld	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Uitkeering uit de reserve van het Staatsbedrijf der Posten, Telegrafie en Telefonie	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Stortingen in 1922 en volgende jaren wegens deelneming van den Staat in het kapitaal van de N.V. Nederlandsche springstoffenfabrieken	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Garanties voor kredieten aan de „Handelskamer”	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Voorschotten voor woningbouw onder waarborg van tweede hypotheek	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Deelneming van den Staat in het aandeelenkapitaal van de K. L. M.	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Een deel van de aflossing der Staatsschuld, voor zoover gestoken in de Staatsmijnen, zoolang het bedrijf de afschrijving in nieuwe uitbreiding vastlegt	—	—	—	—	—	—	—	—	—
	f 7 261 811,08	f 6 679 204,07 ^s	f 6 355 612,51 ^s	f 7 329 250,23 ^s	f 16 664 923,03	f 19 381 672,76	f 32 582 354,61 ^s	f 54 403 389,14	f 38 967 077,36 ^s

Bijlage E¹.

Overzicht van de uitgaven, in 1914 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Kosten van terugzending en uitkeeringen aan achtergebleven gezinnen van onder de wapenen geroepen militairen (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	f 80 000,—
Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	59 279,12 ⁵
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende, buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	3 362 067,46 ⁵
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1)	3 320 000,—
Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Hoofdstuk VII A der Staatsbegrooting)	400 000,—
Kosten van den aanmaak en de uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	61 228,09 ⁵
Bijdragen aan gemeenten en aan de werkloozenkassen ter zake van uitkeeringen aan tegen werkloosheid verzekerde personen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	1 000 000,—
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	74 772 499,—
Bijdragen aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	800 000,—
Een zoodanig deel van de bijdrage aan de geldmiddelen van de kolonie Suriname als gevolg is van den invloed van de crisis op de koloniale geldmiddelen (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)	250 000,—
	f 84 105 073,68 ⁵

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed

Bijlage E².

Overzicht van de uitgaven, in 1915 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone, internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	f 222 351,29 ⁵
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende, buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	9 248 236,08
Kosten van vervoer van goederen, verzonden door of aan steuncomités (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting).	132 075,65
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1) . . .	4 144 201,09 ⁵
Kosten van aanmaak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	41 921,02
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	8 535,13
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	183 788 111,80 ⁵
Bijdragen aan gemeenten en aan de werklozenkassen ter zake van uitkeeringen aan tegen werkloosheid verzekerde personen (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	1 357 210,53
Subsidien, in verband met de buitengewone omstandigheden te verleen aan de Nationale Vereeniging tegen de werkloosheid ten behoeve van ontwikkeling van werklozen (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting).	22 588,41
Kosten van het tijdelijk Bureau voor de distributie van graan en meel (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting).	21 970,13
Kosten van de kunstmestcommissie (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting) . . .	2 051,50
Kosten van de Oorlogszeengevallenenwet 1915 (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 409,53
Kosten, voortvloeiende uit de verkrijgbaarstelling van Regeeringswege van ongebuild tarwebrood, ongebuild tarwemeel en roggebrood tegen verminderde prijzen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	9 187 978,89 ⁵
Kosten van tijdelijke Rijksbureaux voor de regeling van den uitvoer (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting).	37 147,28 ⁵
Kosten van de Rijkscommissie van toezicht op het centraal-administratiekantoor voor de distributie van levensmiddelen en van de Rijkscommissiën van toezicht op de beschikbaarstelling en den uitvoer van levensmiddelen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	4 759,92
Een zoodanig deel van de bijdrage aan de geldmiddelen van de kolonie Suriname als gevolg is van den invloed van de crisis op de koloniale geldmiddelen (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)	528 000,—
	f 208 749 548,27 ⁵
In mindering hiervan is te brengen . . .	100 000,—
wegens hetgeen minder ten laste van hoofdstuk VII A is gekomen voor rente van vlottende schuld als gevolg van de tijdelijke beschikking ten behoeve van de <i>normale</i> begrooting van een deel der opbrengst van de crisisleening 1914.	
Blijft . . .	f 208 649 548,27 ⁵

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Bijlage E³.

Overzicht van de uitgaven, in 1916 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	f 130 910,13 ⁵
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgeweken en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende, buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	5 853 143,14 ⁵
Kosten van vervoer van goederen, verzonden door of aan steuncomité's (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	142 379,40
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1) . . .	5 183 711,99 ⁵
Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Hoofdstuk VII A der Staatsbegrooting)	400 000,—
Kosten van aanmaak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	48 708,85
Uitgaven voor militaire kommiezen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting) . .	366 076,80
Premiën in zake het toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	30 659,95
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	17 883,01 ⁵
Kosten der Staatscommissie, van advertentiën, enz. voor de heffing der Oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	18 049,59
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	220 761 020,12 ⁵
Bijdragen aan gemeenten en aan de werkloozenkassen ter zake van uitkeeringen aan tegen werkloosheid verzekerde personen (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	351 365,47 ⁵
Subsidiën, in verband met de buitengewone omstandigheden te verleen aan de Nationale Vereeniging tegen de werkloosheid ten behoeve van ontwikkeling van werklozen (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	6 956,24 ⁵
Subsidie aan de Geldersch-Westfaalsche Stoomtramwegmaatschappij tot dekking van ten hoogste de helft van het tekort op de exploitatie gedurende de buitengewone tijdsomstandigheden (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	9 600,—
Kosten van het tijdelijk Bureau voor de distributie van graan en meel (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	83 843,52 ⁵
Kosten van melkvoorziening (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	92 354,00 ⁵
Kosten van de Oorlogszeeongevallenwet 1915 (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	26 453,23
Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 450 000,—
Kosten van beschikbaarstelling van levensmiddelen, met uitzondering van goedkoop brood (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	10 562 474,71
Kosten, voortvloeiende uit de verkrijgbaarstelling van Regeeringswege van ongebuild tarwebrood, ongebuild tarwemeel en roggebrood tegen verminderde prijzen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	9 040 626,81 ⁵
Kosten van tijdelijke Rijksbureaux en Rijkscommissiën in verband met den uitvoer, invoer en distributie (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	353 101,52
Een zoodanig deel van de bijdrage aan de geldmiddelen van de kolonie Suriname als gevolg is van den invloed van de crisis op de koloniale geldmiddelen (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)	300 000,—
Kosten van den duurtelbijslag, voor zoover deze niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrotingen der Staatsbedrijven, en niet reeds zijn begrepen onder de crisisuitgaven op de Hoofdstukken VI en VIII	821 022,30 ⁵
	f 256 050 340,83 ⁵

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Bijlage E⁴.

Overzicht van de uitgaven, in 1917 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	f 240 056,65
Kosten van interneering van krijgsgesvangenen (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	24 284,77 ⁵
Kosten ter tegemoetkoming aan vereenigingen enz. voor verpleging van kinderen in de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting) . . .	100 050,—
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	7 179 055,90
Kosten van vervoer van goederen, verzonden door of aan steuncomité's (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	1 033 442,27 ⁵
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1) . . .	8 967 517,87 ⁵
Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Hoofdstuk VIIA der Staatsbegrooting)	2 000 000,—
Kosten van aanmaak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	79 940,43 ⁵
Kosten van personeel voor de administratie der directe belastingen, enz., aange-steld als gevolg van de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	2 515 489,05 ⁵
Kosten van de benoeming van accountants voor de uitvoering van de oorlogs-winstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	27 754,63
Toelagen aan belastingkommiezen in verband met de buitengewone omstandig-heden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	218 962,98
Belooning van den secretaris der commissie van advies in zake de uitvoering der wet op de oorlogswinstbelasting 1916 (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	2 400,—
Premiën in zake het toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	94 283,31 ⁵
Huur en onderhoud van in verband met de buitengewone omstandigheden tijdelijk in dienst gestelde vaartuigen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	84 338,45 ⁵
Traktement, enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoer-maatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	1 000,—
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten, aan kleine ondernemers en uit het verleenen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	21 502,34
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	242 870 916,46
Subsidie aan de Geldersch-Westfaalsche Stoomtramwegmaatschappij (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting).	9 600,—
Kosten van het tijdelijk Bureau voor de distributie van graan en meel en van het uitvoercertificatenbureau (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	526 103,05
Kosten der verwerking van afvalproducten tot veevoeder (Hoofdstuk X der Staats-begrooting)	59 775,09
Kosten van de Oorlogszeeeengevallenwet 1915 (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	74 370,20
Kosten van de uitvoering van de Distributiewet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	103 979 380,18
Kosten van tijdelijke Rijksbureaux en Rijkscommissiën in verband met den uit-voer, invoer en distributie (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 071 369,39 ⁵
Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbe-grooting)	5 500 000,—
Subsidiën, in verband met de buitengewone omstandigheden te verleenen aan de Nationale Vereeniging tegen de werkloosheid ten behoeve van ontwikkeling van werklozen (afzonderlijk Hoofdstuk XA der Staatsbegrooting)	4 335,42 ⁵
Kosten van de Huurcommissiewet (afzonderlijk Hoofdstuk XA der Staatsbegrooting)	89 878,03
Kosten van den duurtelbijslag, voor zoover deze niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrotingen der Staatsbedrijven, en niet reeds zijn begrepen onder de crisisuitgaven op de hoofdstukken VI en VIII.	3 278 883,04 ⁵
	f 380 054 689,56

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Bijlage IV.

Overzicht van de uitgaven, in 1918 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	f 425 750,57 ⁵
Kosten van interneering van krijgsgevangenen (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	5 183 731,66
Kosten, verband houdende met de oprichting van distributierechten en met de uitoefening van den dienst dezer gerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	715,66 ⁵
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	15 203 211,16 ⁵
Kosten van vervoer van goederen verzonden door of aan steuncomité's (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting).	736 387,41 ⁵
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1) . . .	18 780 715,91
Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Hoofdstuk VII A der Staatsbegrooting)	3 200 000,—
Kosten van aanmaak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	343 767,77
Kosten van personeel voor de administratie der directe belastingen, enz., aangesteld als gevolg van de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	5 552 063,71 ⁵
Kosten van de benoeming van accountants voor de uitvoering van de oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	18 000,04
Belooning van den secretaris der commissie van advies in zake de uitvoering der wet op de oorlogswinstbelasting 1916 (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	2 400,—
Premiën in zake het toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	120 880,19
Huur en onderhoud van in verband met de buitengewone omstandigheden tijdelijk in dienst gestelde vaartuigen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	157 288,30
Huur, enz. van lokalen, tijdelijk benooidigd voor het afteekenen van paspoorten (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	32 222,47
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	27 047,76
Uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	9 995 500,—
Traktement, enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	7 500,—
Duurtebijslag op pensioenen en wachtgelden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	1 194 976,27
Kosten van advertentiën voor de heffing der oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	9 146,79
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	326 938 169,80 ⁵
Subsidie aan de Geldersch-Westfaalsche Stoomtramwegmaatschappij (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	9 600,—
Rentelooze voorschotten aan tramwegen in verband met crisisuitgaven (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	1 961 859,00 ⁵
Kosten van crisisafdeelingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 150 901,15 ⁵
Kosten van de Oorlogszeengevallenwet 1915 (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	110 170,69 ⁵
Kosten van de beschikbaarstelling van levensmiddelen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	175 474 094,89

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Kosten van de beschikbaarstelling van brandstoffen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	f 22 530 577,49 ⁵
Kosten van de beschikbaarstelling van andere artikelen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 108 466,54 ⁵
Algemeene kosten in verband met de levensmiddelenvoorziening (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	539 409,50 ⁵
Kosten van crisisbureaux en Rijkscommissiën in verband met den uitvoer, invoer en distributie (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	3 254 686,65
Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	32 000 000,—
Kosten van de Regeeringscommissarissen bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	8 731,86
Kosten van de commissie van advies in zake de geneesmiddelenvoorziening (afzonderlijk Hoofdstuk der Staatsbegrooting X ^A)	2 552,85 ⁵
Kosten in verband met de voorziening in den woningnood (afzonderlijk Hoofdstuk der Staatsbegrooting X ^A)	6 026,66
Kosten van de Huurcommissiewet (afzonderlijk Hoofdstuk der Staatsbegrooting X ^A)	294 499,11
Een zoodanig deel van de bijdrage aan de geldmiddelen van de kolonie Suriname als gevolg is van den invloed van de crisis op de koloniale geldmiddelen (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)	155 870,—
Kosten van den duurtbijslag, voor zoover deze niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrootingen der Staatsbedrijven, en niet reeds zijn begrepen onder de crisissuitgaven op de hoofdstukken VI en VIII	9 894 205,38
	f 637 431 127,30 ⁵

Bijlage E⁶.

Overzicht van de uitgaven, in 1919 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Kosten voortvloeiende uit de aanwijzing van boekhoudkundigen ingevolge artikel 1 der wet van 23 Mei 1917 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 442) (Hoofdstuk II der Staatsbegrooting).	f 23 572,99 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	868 597,89
Kosten, verband houdende met de oprichting van distributiegerechten en met de uitoefening van den dienst dezer gerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	5 283,97 ⁵
Kosten van de crisis-enquêtecommissie (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting) . .	34 603,83 ⁵
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van ten gevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van ten gevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	8 552 773,72 ⁵
Kosten van vervoer van goederen, verzonden door of aan steuncomité's (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting).	64 030,98
Subsidiën aan de gemeentebesturen in de kosten der armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	8 143,60
Crisisuitgaven voor de zeemacht (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting) (1) . . .	5 904 544,84 ⁵
Rente van in verband met den oorlogstoestand uitgegeven schatkistbiljetten en schatkistpromessen (Hoofdstuk VIIA der Staatsbegrooting).	6 000 000,—
Kosten van aanmaak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting).	40 151,88
Kosten van personeel voor de administratie der directe belastingen, enz. aangesteld als gevolg van de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	7 919 986,86
Kosten van de benoeming van accountants voor de uitvoering van de oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting).	12 204,90
Belooning van den secretaris der commissie van advies in zake de uitvoering der wet op de oorlogswinstbelasting 1916 (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	2 400,—
Premiën in zake het toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	80 133,01
Huur en onderhoud van in verband met de buitengewone omstandigheden tijdelijk in dienst gestelde vaartuigen (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	139 552,90
Huur, enz. van lokalen, tijdelijk benodigd voor het afteekenen van paspoorten (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	34 661,55 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	49 083,31 ⁵
Traktement, enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk VIIB der Staatsbegrooting)	2 038,88
Duurtebijslag op pensioenen en wachtgelden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	2 548 435,77 ⁵
Bijslag voor het jaar 1919 op traktementen van predikanten, Roomsche-Katholieke geestelijken en opperrabbijnen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting) . . .	323 208,79
Crisisuitgaven voor de landmacht (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting) (1) . .	120 212 451,10 ⁵
Rentelooze voorschotten en subsidiën aan tramwegen in verband met de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	2 557 022,76 ⁵
Subsidie aan de Geldersch-Westfaalsche Stoomtramwegmaatschappij (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	8 057,16
Kosten van crisisafdeelingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 075 630,26 ⁵
Uitvoering van de Nood-Boschwet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	13 019,43

(1) Deze cijfers stemmen niet overeen met die der feitelijke uitgaven voor het verzekeren der neutraliteit. Als bedrag der crisisuitgaven is hier vermeld, wat meer is uitgegeven dan vermoedelijk onder normale omstandigheden zou zijn uitgegeven. Onder dat bedrag zijn mitsdien mede begrepen de kosten van interneering, welke bij den vrede door de betrokken mogendheden worden vergoed.

Kosten van de beschikbaarstelling van levensmiddelen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	f 10 899 187,86
Kosten en subsidiën in verband met de distributiewet en levensmiddelenvoorziening (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	721 564,93
Kosten van de beschikbaarstelling van schoenen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 145 475,68
Kosten van crisisbureaux (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 085 541,56
Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	37 400 000,—
Traktementen, enz. van de Regeeringscommissarissen bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	4 485,34
Vergoeding aan scheepvaartmaatschappijen wegens gevorderde schepen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	369 261,43 ⁵
Nadeelig saldo, voortvloeiende uit de bereiding en den verkoop van Regeeringswege van veevoeder uit afvalstoffen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	6 284 590,95
Kosten in 1917, 1918 en 1919 gemaakt ten behoeve van een proefinstallatie tot verwerking van afvalproducten tot veevoeder (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	821 776,00 ⁵
Kosten in verband met de vervaardiging van soeptabletten, bouillon- en jusblokjes (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	2 274 460,—
Kosten van de commissie van advies over de geneesmiddelenvoorziening (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	520,64
Kosten in verband met de voorziening in den woningnood (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	3 136 392,46
Steun aan gemeenten ter bevordering van de particuliere bouwnijverheid (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	1 498 749,35
Personeel voor het toezicht op de voorziening in den woningnood (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	1 750,—
Reis-, verblijf- en bureelkosten van voornoemd personeel (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	5 754,35
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	320 251,17
Subsidiën en rentelooze voorschotten ten behoeve van werkloozenkassen uit anderen hoofde dan volgens het „Werkloosheidsbesluit 1917” (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	494 115,—
Uitgaven krachtens de Werkloosheidsverzekeringsnoodwet 1919 (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	473 593,76
Uitgaven wegens wachtgeldregelingen (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	1 219,25
Uitgaven ten aanzien van werkloozenkassen in verband met de overneming van de verplichtingen van het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	325 019,96 ⁵
Uitgaven wegens steun aan vereenigingen van werklieden of bedienden in verband met de werklozenverzekering (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	266 040,87
Subsidiën aan gemeenten in de kosten van werklozenzorg, in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	42 684,22 ⁵
Voorschotten en toelagen om werkzoekenden in staat te stellen arbeid buiten hun woonplaats te aanvaarden (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	2 988,68
Bijdragen aan gemeentebesturen wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	153 250,33
Garanties voor kredieten ten behoeve van de verruiming van werkgelegenheid (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	8 975,27
Overneming van de verplichtingen van het Koninklijk Nationaal Steuncomité, ten aanzien van werkverschaffing (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	199 607,66
Ontwikkeling van werklozen (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	5 863,35
Duurtebijslag op gagementen en onderstanden (Hoofdstuk XI der Staatsbegrooting)	34 835,47
Kosten van den duurtebijslag, voor zoover deze niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrotingen der Staatsbedrijven en niet reeds zijn begrepen onder de crisisuitgaven op de Hoofdstukken VI en VIII	13 513 800,97 ⁵
Kosten van de uitkeering voor eens wegens den langen duur der buitengewone tijdsomstandigheden, voor zoover deze kosten niet zijn gebracht ten laste van de afzonderlijke begrotingen der Staatsbedrijven en niet reeds zijn begrepen onder de crisisuitgaven op de Hoofdstukken VI en VIII	10 654 658,60
	f 250 626 005,57

Bijlage E7.

Overzicht van de uitgaven, in 1920 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Kosten voortvloeiende uit de aanwijzing van boekhoudkundigen ingevolge artikel 1 der wet van 23 Mei 1917 (<i>Staatsblad</i> n°. 442), (Hoofdstuk II der Staatsbegrooting)	f 48 790,23 ⁵
Uitgaven voortvloeiende uit de buitengewone internationale toestanden (Hoofdstuk III der Staatsbegrooting)	607 002,39
Kosten verband houdende met de oprichting van distributierechten en met de uitoefening van den dienst dezer gerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	964,00 ⁵
Kosten van de crisis-enquêtecommissie (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	15 148,62
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van ten gevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van ten gevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	1 582 802,90
Subsidien aan gemeentebesturen in de kosten der armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	319 655,25
Verjaarde vorderingen van eenige gemeenten wegens kosten van verzorging van Belgische vluchtelingen (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	30 434,90
Kosten van aanmaak en uitgifte van zilverbons in verband met den oorlogstoestand (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	616 885,88 ⁵
Kosten van personeel voor de administratie der directe belastingen, enz. aange-steld als gevolg van de buitengewone omstandigheden (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	4 403 601,51
Kosten van de benoeming van accountants voor de uitvoering van de oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	10 172,20 ⁵
Belooning van den secretaris der commissie van advies inzake de uitvoering van de wet op de oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	1 650,—
Premiën inzake toezicht op den uitvoer (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	6 091,92
Huur en onderhoud van in verband met de buitengewone omstandigheden in dienst gestelde vaartuigen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	70 089,64 ⁵
Huur, enz. van lokalen, tijdelijk benodigd voor het afteekenen van paspoorten (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	10 095,32 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleenen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	49 078,20 ⁵
Uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	54 119 166,—
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan boomkwekers en tuinders (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	6 962,82
Traktement, enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoer-maatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	833,34
Uitgaven, verband houdende met den toestand van mobilisatie (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	2 972 533,52 ⁵
Aanschaffing van militair schoeisel ter gedeeltelijke vervanging van een aantal schoenen, hetwelk in den crisistijd aan de burgerbevolking is afgestaan (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	896 045,—
Aanvaarding van reeds bestelde Fokkervliegtuigen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	519 600,—
Aanvaarding van motoren uit Zweden (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	336 027,52 ⁵
Schadeloosstelling aan de fabriek Trompenburg (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	1 790 000,—
Aanschaffing van materieel voor het Roode Kruis (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	65 200,—
Schadeloosstelling aan de „Grossierderij” te Gouda (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	149 712,49 ⁵
Rentelooze voorschotten en subsidien ten behoeve van de instandhouding en exploitatie van spoorwegen met beperkte snelheid, in verband met de buitengewone tijdsomstandigheden (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	3 384 122,11 ⁵
Kosten van tijdelijke crisis-afdeelingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	810 124,27 ⁵

Kosten voortvloeiende uit de uitvoering der Nood-Boschwet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	f 13 889,72
Kosten voortvloeiende uit de beschikbaarstelling tegen verminderde prijzen van regeeringsmeel, rogge, aardappelen, normaal-margarine, rijst (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 663,39 ⁵
Kosten en subsidiën ter uitvoering van de Distributiewet 1916 en van de levensmiddelenvoorziening in het algemeen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting) . . .	2 763 245,40 ⁵
Kosten van tijdelijke Rijksbureaux en Rijkscommissies (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	793 597,34 ⁵
Kindertoelagen aan crisispersoneel (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	21 318,68
Bijdrage aan het Koninklijk Nationaal Steuncomité (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	7 500 000,—
Kosten van de Regeeringscommissarissen voor het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel bij de N. V. Nederlandsche Uitvoermaatschappij, (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	1 204,64
Kosten van in 1918, 1919 en 1920 betaalde premiën ingevolge de Scheurwet 1918 (<i>Staatsblad</i> n°. 503) (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	8 237 648,19 ⁵
Schadeloosstellingen ingevolge de Scheurwet 1918 (<i>Staatsblad</i> n°. 503) (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	6 859 703,64 ⁵
Kosten, voortvloeiende uit de beschikbaarstelling tegen verminderde prijzen van schoenen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	22 786,23
Kosten van toezicht op de voorziening in den woningnood (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	750,—
Reiskosten, enz. voor evengenoemd toezicht (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	5 057,79 ⁵
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting) . . .	474 835,20 ⁵
Bijdragen en rentelooze voorschotten ten behoeve van werkloozenkassen uit anderen hoofde dan volgens het „Werkloosheidsbesluit 1917” (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	3 247 641,22 ⁵
Uitgaven krachtens de „Werkloosheidverzekeringsnoodwet 1919” (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	1 204 221,84
Subsidie voor de verzorging van in Duitschland verblijvende Nederlanders (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	100 000,—
Uitgaven in verband met de overneming door het Rijk van de verplichtingen van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 ten aanzien van werkloozenkassen of hare leden (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	1 854 803,29 ⁵
Uitgaven wegens steun aan verenigingen ter verkrijging van subsidie, bedoeld in artikel 2 van het „Werkloosheidsbesluit 1917” (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	1 643 279,57 ⁵
Uitgaven wegens subsidiën aan gemeentebesturen in de kosten van werkloozenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	9 532,10
Bijdrage aan gemeentebesturen wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	942 230,67
Voorschotten en toelagen om werkzoekenden in staat te stellen hun aangeboden arbeid buiten hun woonplaats te aanvaarden (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	20 398,44 ⁵
Bijdragen en voorschotten aan provinciën, gemeenten, waterschappen en bijzondere personen of instellingen in de door hen te maken kosten voor verruiming van werkgelegenheid (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	1 649 821,79 ⁵
	f 110 190 419,29

Bijlage E^s.

Overzicht van de uitgaven, in 1921 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Kosten van distributiegerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting).	f 2 224,48 ⁵
Kosten van onderhoud en verderè uitgaven van tengevolge van den oorlogs- toestand uit het buitenland naar Nederland uitgeweken en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buiten- landers (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	564 664,45 ⁵
Subsidiën aan de gemeentebesturen in de kosten van de armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting).	2 122 809,27 ⁵
Uitkeeringen aan degenen, die in aanmerking komen voor steun als slachtoffers van de mobilisatie (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting).	14 500,—
Kosten voor belooning van tijdelijke hulpkommiezen op daggeld voor de grens- bewaking (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	2 204 980,95
Uitgaven voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	31 498,89
Uitgaven voortvloeiende uit garanties voor credieten aan boomkweekers en tuinders (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	51 515,50
Uitkeering aan gemeenten uit de opbrengst der Oorlogswinstbelasting (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	46 252 226,43 ⁵
Uitkeering aan gemeenten krachtens de artikelen 1 tot en met 6 der wet van den 12den November 1921 (<i>Staatsblad</i> n°. 1173) Nooduitkeering (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting).	10 221 818,05 ⁵
Traktement, enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoer- maatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	1 000,—
Schadevergoedingen voor door de burgemeesters betaalde vergoedingen wegens kostwinnerschap, waarvan de toekenning als zijnde in strijd met de ter zake geldende voorschriften, niet kon worden goedgekeurd (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	209 323,98 ⁵
Vergoeding aan de Artillerie-Inrichtingen van een gedeelte der bouwkosten van de gebouwen, die tijdens den mobilisatietoestand, ten behoeve van de verhooging van het productievermogen, op de terreinen van dat Staatsbedrijf zijn opgericht, zoomede vergoeding van enkele met die oprichting verband houdende kosten (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	573 296,55 ⁵
Uitgaven, verband houdende met den toestand van mobilisatie (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	627 510,10 ⁵
Kosten wegens het instellen van een onderzoek in zake het verleen van ondersteuning aan gewezen militairen, die tijdens den mobilisatietoestand, zonder aanspraak op pensioen wegens ziekte of gebreken, niet tengevolge van eigen schuld ontstaan, werden afgekeurd, en gehuwd zijnde, bij overlijden aan hunne weduwen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	7 953,33
Kosten voor het Departement van Oorlog, voortvloeiende uit de uitvoering der Distributiewet 1916 (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting).	1 168,28
Kosten, vallende op het verstrekken van inlichtingen aan of ten behoeve van hier te lande geïnterneerd geweest zijnde militairen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	216,—
Uitkeeringen aan degenen, die in aanmerking komen voor steun als slachtoffers van de mobilisatie (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	957 297,05
Kosten van tijdelijke crisisafdeelingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting). . .	350 359,15 ⁵
Kosten voortvloeiende uit de uitvoering der Nood-Boschwet (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting)	13 414,35 ⁵
Dekking nadeelige saldi crisisinstellingen (Hoofdstuk X der Staatsbegrooting) .	4 273 172,97

Kosten welke van Rijkswegen worden gemaakt voor de regeling van en het toezicht op de binnenschipperij (Hoofdstuk X der Staatsbegroting)	f 208 330,35 ⁵
Kosten welke van Rijkswegen worden gemaakt, en subsidiën, welke worden toegekend, ter uitvoering van maatregelen, genomen in verband met de distributiewet 1916 en met de levensmiddelenvoorziening in het algemeen voor zoover die kosten of subsidiën niet uit eenig ander artikel der begroting moeten worden bestreden (Hoofdstuk X der Staatsbegroting)	129 169,90
Kosten van tijdelijke Rijksbureaux en Rijkscommissies, ressorteerende onder het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel voor het regelen, in verband met de tijdsomstandigheden, van den uitvoer, den invoer en de distributie van levensmiddelen en landbouw- en nijverheidsproducten (Hoofdstuk X der Staatsbegroting).	224 223,56 ⁵
Kosten van de Regeeringscommissarissen voor zoover deze voor het Departement van Landbouw, Nijverheid en Handel zitting hebben in den raad van commissarissen, als bedoeld in artikel 10 van de Statuten van de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk X der Staatsbegroting).	442,52
Kindertoelagen van het Crisispersoneel (Hoofdstuk X der Staatsbegroting)	7 560,47
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X A der Staatsbegroting)	495 264,31
Bijdragen en renteloze voorschotten ten behoeve van werklozenkassen uit anderen hoofde dan volgens het „Werkloosheidsbesluit 1917” (Hoofdstuk X A der Staatsbegroting).	6 752 118,70 ⁵
Uitgaven wegens wachtgeldregelingen (Hoofdstuk X A der Staatsbegroting)	464 943,08 ⁵
Kosten van den Markenbijslag (Hoofdstuk X A der Staatsbegroting).	544 281,47
Bijdragen en voorschotten aan provinciën, gemeenten, waterschappen en bijzondere personen of instellingen in de door hen te maken kosten voor verruiming van werkgelegenheid (Hoofdstuk X A der Staatsbegroting)	2 000 000,—
	f 79 307 284,21

Bijlage E⁹.

Overzicht van de uitgaven, in 1922 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Een deel van de uitgaven voor politietroepen ten behoeve van de grensbewaking (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	f 2 116 384,56
Tegemoetkoming in crisiskosten van kinderverenigingen (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	269 700,—
Kosten van distributiegerechten (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting).	809,77
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	19 068,74 ⁵
Subsidiën aan de gemeentebesturen in de kosten van de armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914 (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	3 655 306,24
Subsidiën, voorschotten en verdere uitgaven voor het verleen van steun aan de visscherij in verband met de tijdsomstandigheden (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting; art. 227 van oud-Hoofdstuk X)	561 772,70
Kosten wegens ondersteuning van gewezen militairen, die tijdens of tengevolge van de mobilisatie, zonder aanspraak op voortdurend pensioen, wegens ziekte of gebreken niet tengevolge van eigen schuld ontstaan, werden afgekeurd, of na hun overlijden, uitkeeringen aan hunne weduwen en weezen dan wel aan hen, die voor hunne verzorging gelden hebben uitgegeven (Hoofdstuk VI der Staatsbegrooting)	10 300,—
Kosten voor belooning van tijdelijke hulpkorniezen op daggeld voor de grensbewaking (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting)	597 323,85
Uitgaven voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting)	31 389,46 ⁵
Uitgaven voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan boomkweekers en tuinders (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting)	101 211,57
Uitkeering aan gemeenten krachtens de artikelen 1 tot en met 6 der wet van den 12den November 1921 (<i>Staatsblad</i> n ^o . 1173) (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting)	13 847 902,43
Traktement, enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting)	1 000,—
Kosten van tijdelijke crisisafdeelingen (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting; art. 5 van oud-Hoofdstuk X)	123 447,56
Kosten voortvloeiende uit afwikkeling uitvoering Distributiewet 1916 en levensmiddelenvoorziening (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting; art. 278 van oud-Hoofdstuk X)	87 755,90 ⁵
Kosten van Crisisinstellingen (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting; art. 279 van oud-Hoofdstuk X)	85 348,85 ⁵
Dekking van de verliezen door het Rijk en door de N. V. Centraal Verrekenkantoor voor Brandstoffen geleden als gevolg van de maatregelen in verband met de buitengewone omstandigheden, ten behoeve van de brandstoffenvoorziening getroffen (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting; art. 279a van oud-Hoofdstuk X)	32 088 287,35 ⁵
Nadeelig saldo van de Rekening van de kosten der levensmiddelenvoorziening (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting; art. 279b van oud-Hoofdstuk X) . . .	170 509 228,73 ⁵
Nadeelig saldo, voortvloeiende uit de bereiding en den verkoop van Regeeringswege van veevoeder uit afvalproducten, voor zoover dat saldo niet reeds is verevend ten laste van artikel 100a van het tiende hoofdstuk der Staatsbegrooting voor het dienstjaar 1919 (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegrooting; art. 115a van oud-Hoofdstuk X)	489 608,12
Schadevergoedingen en schadeloosstellingen krachtens de Inundatiewet en verdere wetten, die in het mobilisatietijdperk toepassing vonden (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	202 810,70 ⁵

Kosten wegens het instellen van een onderzoek in zake het verleen van ondersteuning aan gewezen militairen, die tijdens den mobilisatietoestand, zonder aanspraak op pensioen wegens ziekte of gebreken, niet tengevolge van eigen schuld ontstaan, werden afgekeurd, en gehuwd zijnde, bij overlijden aan hunne weduwen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	f 6 427,03
Kosten wegens ondersteuning van gewezen militairen, die tijdens of tengevolge van de mobilisatie, zonder aanspraak op pensioen, wegens ziekte of gebreken, niet tengevolge van eigen schuld ontstaan, werden afgekeurd, of na hun overlijden uitkeeringen aan hunne weduwen en weezen dan wel aan hen, die voor hunne verzorging gelden hebben uitgegeven (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	184 178,25
Dekking van het verlies op de exploitatie van de Nederlandsche Spoorwegen over 1921 met inbegrip van het gegarandeerd dividend (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	32 932 927,52 ⁵
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting)	394 332,72
Bijdragen en renteloze voorschotten ten behoeve van werklozenkassen uit anderen hoofde dan volgens het „Werkloosheidsbesluit 1917” (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting).	2 405 323,52 ⁵
Bijdragen aan gemeentebesturen wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting).	263 545,32
Bijdragen en voorschotten aan provinciën, gemeenten, waterschappen en bijzondere personen of instellingen in de door hen te maken kosten voor verruiming van werkgelegenheid (Hoofdstuk X ^A der Staatsbegrooting).	1 438 166,09 ⁵
	f 262 423 557,03

Bijlage **IV**¹⁰.

Overzicht van de uitgaven, in 1923 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

En deel van de uitgaven voor politietroepen ten behoeve van de grensbewaking (Hoofdstuk IV der Staatsbegrooting)	f 711 830,—
Kosten van onderhoud en verdere uitgaven van tengevolge van den oorlogstoestand uit het buitenland naar Nederland uitgewekenen en van tengevolge van den oorlogstoestand behoeftig geworden, in Nederland verblijvende buitenlanders (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	8 262,58
Subsidien aan de gemeenten in de kosten van werkverschaffing en steunverleening in verband met crisisswerkloosheid en andere uitgaven in verband met die werkloosheid (Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	5 921 468,44 ⁵
Verjaarde vorderingen over 1915 t/m 1921:	
a. gedane voorschotten van den adjunct-Regeeringscommissaris voor de vluchtelingen in Limburg f	1 691,89
b. gedane voorschotten ten behoeve van den doorvoer van krijsgesvangen	1 277,98
c. kosten van verpleging van Nederlandsche vluchtelingen uit het buitenland	65 257,96 ⁵
d. in 1920 en 1921 voorgeschoten kosten van armenzorg in verband met de opheffing van het Koninklijk Nationaal Steuncomité 1914	966 355,66
(Hoofdstuk V der Staatsbegrooting)	
Kosten van tijdelijke crisisafdelingen (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting) .	1 034 583,49 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	39 483,51 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan boomkwekers en tuinders (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	20 691,96 ⁵
Traktement, enz. van den Regeeringscommissaris bij de Nederlandsche Uitvoermaatschappij (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	157 072,62 ⁵
Nader subsidie aan de Coöperatieve Aardappelmeeelfabriek „Oranje” te Beilen in verband met de stichting in 1918 van een proefveevoederfabriek (Hoofdstuk VII B der Staatsbegrooting)	999,96
Schadevergoedingen en schadeloosstellingen krachtens de Inundatiewet en verdere wetten, die in het mobilisatietijperk toepassing vonden (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	115 077,23
Herhaalde uitkeeringen ingevolge de motie-Staalman in zeer evidente gevallen (Hoofdstuk VIII der Staatsbegrooting)	212 870,83
Dekking van het verlies op de exploitatie van de Nederlandsche Spoorwegen over 1922 met inbegrip van het gegarandeerd dividend (Hoofdstuk IX der Staatsbegrooting)	33 801,20
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting) . . .	30 502 022,25
Bijdragen aan gemeentebesturen wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	271 126,61
Uitgaven in het belang van de regularisatie van werkgelegenheid (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	136 534,16
Bijdragen in de uitkeeringen, door gemeentebesturen verstrekt krachtens de speciale steunregeling voor de leden werklozenkas van den Nederlandschen Roomsche-Katholieken Lederbewerdersbond, welker subsidieering doorloopt, doch welker uitkeeringen tijdelijk zijn stopgezet (Hoofdstuk X A der Staatsbegrooting)	365,51
	33 843,87
f	39 200 034,24 ⁵

Bijlage E¹¹.

Overzicht van de uitgaven, in 1924 gedaan in verband met de oorlogscrisis.

Een deel van de uitgaven voor politietroepen ten behoeve van de grensbewaking (Hoofdstuk IV der Staatsbegroting)	f 355 348,—
Subsidien aan gemeenten in de kosten van werkverschaffing en steunverleening in verband met crisiswerkloosheid en andere uitgaven in verband met die werkloosheid (Hoofdstuk V der Staatsbegroting)	4 014 774,50 ⁵
Kosten van tijdelijke crisisafdeelingen (Hoofdstuk VI ^B der Staatsbegroting)	23 635,88 ⁵
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan kleine ondernemers en uit het verleenen van steun aan die ondernemers (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegroting).	22 489,55
Uitgaven, voortvloeiende uit garanties voor kredieten aan boomkwekers en tuinders (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegroting).	266 619,12 ⁵
Uitgaven, in 1923, 1924 en 1925 te doen in verband met de afwikkeling van crisiszaken (Hoofdstuk VII ^B der Staatsbegroting).	75 342,49 ⁵
Kosten van de Huurcommissiewet (Hoofdstuk X der Staatsbegroting)	159 920,33
Bijdragen aan gemeenten wegens uitgaven aan bijslag op de loonen van in Nederland wonende en in het buitenland werkende arbeiders (Hoofdstuk X der Staatsbegroting)	24 474,93
	f 4 942 604,82

Bijlage E¹².

Recapitulatie van den Crisisdienst over de dienstjaren 1914 tot en met 1924.

Dienstjaren.	Ontvangsten.	Uitgaven.	Voordeelig saldo.	Nadeelig saldo.
1914	f — 7 560 000,— *)	f 84 105 073,68 ⁵		f 91 665 073,68 ⁵
1915	— 4 240 000,— *)	208 649 548,27 ⁵		212 889 548,27 ⁵
1916	33 409 939,84	256 050 340,83 ⁵		222 640 400,99 ⁵
1917	219 833 772,35 ⁵	380 054 689,56		160 220 917,20 ⁵
1918	219 868 088,01	637 431 127,30 ⁵		417 563 089,29 ⁵
1919	219 948 375,03	250 626 005,57		30 677 630,54
1920	184 983 628,70	110 190 419,29	f 74 793 209,41	
1921	95 286 895,43	79 807 284,21	15 979 611,22	
1922	47 215 910,98	262 423 557,03		215 207 646,05
1923	19 949 550,32	39 200 034,24 ⁵		19 250 483,92 ⁵
1924	3 315 138,08	4 942 604,82		1 627 466,74
*) Tekort op de ontvangsten als gevolg van de crisis.			f 90 772 820,63	f 1 371 742 256,71
Alsnog gerekend tot de crisisuitgaven (art. 1, 1ste lid der wet van 15 December 1927, <i>Staatsblad</i> n ^o . 378).				90 772 820,63
Nadeelig saldo van den crisisdienst (art. 1, 2de lid van genoemde wet)				f 1 280 969 436,08
				72 352 763,92
				f 1 353 322 200,—

Tot dekking van vorenstaand nadeelig saldo is aangewend de opbrengst van crisisleeningen tot een gezamenlijk bedrag van f 1 353 322 200 — (zie art. 2 van vorengenoemde wet).

Bijlage F.

Staat van de opbrengst van 's Rijks middelen

BENAMING DER MIDDELEN.	Dienst 1918.	Dienst 1919.	Dienst 1920.	Dienst 1921.	Dienst 1922.
<i>Belastingen in verband met de buitengewone omstandigheden.</i>					
Oorlogswinstbelasting	f 157 727 966,71	f 162 390 091,05 ^b	f 166 165 110,99	f 74 847 314,54 ^b	f 29 785 283,71
Verdedigingsbelasting Ia.	5 066 539,75	a) 4 248 948,44 ^b	a) 1 182 155,53 ^b	—	—
Verdedigingsbelasting Ib.	22 563 849,48 ^b	a) 16 676 419,08	a) 4 439 549,89	—	—
Verdedigingsbelasting II	33 309 263,90	a) 29 573 253,38	a) 7 033 530,—	—	—
	f 213 667 619,84 ^b	f 212 888 711,96	f 178 820 346,41 ^b	f 74 847 314,54 ^b	f 29 785 283,71
<i>Overige belastingen.</i>					
Grondbelasting.	f 16 591 813,—	f 16 790 751,02	f 17 018 763,95	f 17 323 163,07	f 17 801 412,22
Personeele belasting.	14 440 822,35	16 716 791,21	b) 19 215 048,74 ^b	21 254 763,98	22 986 707,15 ^b
Inkomstenbelasting	53 791 998,76	c) 72 311 452,69	110 102 607,52 ^b	134 459 576,82	117 211 870,96
Dividend- en tantiëmebelasting.	—	11 605 694,23	25 596 520,68	30 427 193,70	18 426 870,62
Vermogensbelasting (*)	5 052 305,45	c) 9 969 653,19	13 097 914,58	13 175 079,71 ^b	12 040 440,03
Accijns op suiker.	39 102 942,32	36 426 061,06	36 432 083,49	37 558 842,74	40 481 525,25 ^b
Accijns op wijn	1 602 154,12	1 153 430,85	1 690 029,01	2 006 939,88	2 462 336,02
" " binnenlandsch en buitenlandsch					
" " gedistilleerd	13 900 346,46	e) 38 900 215,48 ^b	52 426 295,40 ^b	e) 61 001 655,38	59 465 207,44
" " zout	2 838 372,33	1 641 763,36	1 933 553,31	1 462 239,24	1 494 118,45 ^b
" " bier.	1 124 260,57	1 459 962,12	3 014 392,20	4 415 771,73	4 759 885,80
" " geslacht	11 190 624,73	14 194 594,72	14 525 068,47 ^b	11 250 649,59 ^b	9 930 021,02
" " tabak	—	—	—	—	7 854 305,49
Belasting op speelkaarten	—	—	136 341,75	75 140,25	76 049,91
" " rijwielren.	—	—	—	—	—
Zegelrechten (*)	12 835 181,57 ^b	k) 20 418 768,65 ^b	24 912 648,54	18 877 003,19 ^b	17 311 332,70 ^b
Registratierechten (*)	b) 30 920 545,47	39 606 467,95	55 111 579,11 ^b	31 125 127,06	18 830 188,41
Rechten van successie en van overgang bij overlijden (*)	26 082 328,81 ^b	33 580 733,61 ^b	32 948 405,37	m) 32 253 687,88 ^b	51 226 461,56 ^b
Rechten op den invoer.	8 616 036,86	29 104 393,39	46 959 235,36 ^b	37 129 788,63 ^b	38 589 712,70
Waarborg der gouden en zilveren werken.	767 385,42	913 935,80 ^b	913 272,21	905 421,34 ^b	949 599,39 ^b
Statistiekrecht.	1 058 740,45	3 927 523,22	5 154 474,01	3 610 776,91 ^b	3 259 556,08
	f 244 915 858,71	f 348 722 192,57	f 461 238 233,73	f 458 317 871,13 ^b	f 445 157 601,23
Domeinen	3 545 062,91 ^b	4 004 948,61 ^b	2 338 501,14 ^b	3 169 326,82	2 691 064,39
Opbrengst der Staatsloterij	658 563,93 ^b	657 511,87	700 204,02 ^b	658 593,82	661 360,80 ^b
Opbrengst der uitgegeven akten voor de jacht en visscherij, van consenten voor de kust-visscherij en van vergunningen, bedoeld in de Vogelwet van 1912	281 025,25	279 911,50	287 327,—	293 513,75	278 742,25
Loodsgelden.	290 663,15	1 298 492,76	1 870 434,88 ^b	2 435 703,40 ^b	2 994 454,55 ^b
Recht op de mijnen.	464 580,41	668 202,76	c) 339 698,24	520 302,78 ^b	467 227,40
	f 250 155 754,37	f 355 631 260,07 ^b	f 467 274 399,02 ^b	f 465 395 311,71 ^b	f 452 250 450,63
Algemeen totaal					

(*) Onder het bedrag der rechten is dat der opcenten begrepen, behalve die, welke worden geheven ten behoeve van het Leeningfonds 1914.

over de dienstjaren 1918 tot en met 1927.

Dienst 1923.	Dienst 1924.	Dienst 1925.	Dienst 1926. (Voorloopig.)	Dienst 1927. (Voorloopig.)	TOELICHTINGEN.
f 13 621 576,68 — — —	f 968 549,20 — — —	f 280 732,78 — — —	f 333 453,— — — —	— — — —	a) Het tarief der verdedigingsbelastingen is verlaagd bij de wet van 11 April 1919 (<i>Staatsblad</i> n°. 171). De opbrengst dier belastingen wordt, te rekenen van 1 Mei 1920, aan het Leeningfonds 1914 ten goede geschreven ingevolge de wet van 5 Juli 1920 (<i>Staatsblad</i> n°. 342).
f 13 621 576,68	f 968 549,20	f 280 732,78	f 333 453,—	—	b) Bij de wet van 19 September 1919 (<i>Staatsblad</i> n°. 580) zijn met ingang van 1 Januari 1920 nieuwe grondslagen ingevoerd en bestaande grondslagen verhoogd.
f 18 273 104,44 23 428 478,87 93 499 627,60 17 520 115,95 11 582 700,70 ⁵ 40 327 374,58 d) 2 031 383,57 50 984 214,08 ⁵ 1 423 256,61 5 142 847,85 10 289 513,49 16 221 109,96 88 793,33 — 17 355 737,41 18 693 250,22 49 294 386,33 ⁵ 35 279 510,60 920 107,60 3 369 961,10	f 18 746 166,91 24 580 207,50 78 835 034,70 15 118 556,78 11 643 789,17 38 155 246,36 2 339 454,96 48 718 792,84 1 704 107,37 f) 8 987 070,67 9 588 605,30 16 530 126,96 107 046,26 5 270 214,— 18 777 447,45 23 217 919,26 ⁵ 48 440 189,73 35 765 421,69 ⁵ 939 743,63 4 111 595,05	f 19 261 191,44 25 366 444,71 83 235 631,87 18 035 425,96 12 178 679,14 42 351 870,35 2 522 486,88 47 369 814,93 2 033 355,72 12 555 699,09 9 896 892,13 g) 18 894 630,78 97 170,33 6 481 737,— 24 455 261,43 22 263 359,06 45 143 993,81 n) 44 520 896,48 996 230,36 4 193 350,35	f 19 749 199,55 25 960 975,07 85 533 973,40 ⁵ 18 881 885,89 12 845 539,05 ⁵ 43 799 768,50 2 841 855,89 46 375 623,50 2 078 641,41 12 646 339,41 9 686 476,30 22 514 803,24 49 955,91 i) 4 616 755,50 25 120 826,28 21 292 363,03 47 709 215,20 57 244 044,08 908 762,61 4 140 136,74	f 20 349 426,56 28 474 538,28 91 782 600,87 19 451 721,41 13 103 946,68 44 378 429,12 2 709 203,49 46 065 813,51 2 130 869,39 13 454 772,37 10 335 425,25 22 767 180,20 h) — i) 2 702 425,20 26 678 550,19 23 099 435,52 m) 47 288 466,84 58 718 952,41 991 812,86 4 359 078,78	c) Het tarief van de inkomstenbelasting is, evenals dat van de vermogensbelasting, verhoogd bij de wetten van 11 April 1919 (<i>Staatsblad</i> nos. 169 en 170). d) Verhoogd met ingang van 1 Mei 1922 (wetten van 15 Maart 1922 <i>Staatsblad</i> n°. 123 en van 12 April 1922, <i>Staatsblad</i> n°. 186). e) Bij de wetten van 3 April 1919 (<i>Staatsblad</i> n°. 141) en 31 December 1920 (<i>Staatsblad</i> n°. 928) is de accijns verhoogd. f) De accijns op bier is verhoogd bij de wet van 3 Mei 1924 (<i>Staatsblad</i> n°. 227) met ingang van 1 April 1924. g) De accijns op tabak is verhoogd met ingang van 1 Januari 1925 (wet van 20 December 1924, <i>Staatsblad</i> n°. 556). h) Bij de wet van 27 December 1926 (<i>Staatsblad</i> n°. 414) vanaf 1 April 1927 ingetrokken. De opbrengst tot dien datum is niet opgenomen, omdat de teruggaven wegens niet gebruikte spellen de ontvangsten overtroffen. i) Volgens art. 39 der wet van 30 December 1926 (<i>Staatsblad</i> n°. 464) behoort 30 pct. van de opbrengst der rijwielbelasting over 1926 en 60 pct. van die opbrengst over 1927 tot de inkomsten van het Wegenfonds. k) Dit recht is verhoogd bij de wet van 27 Juni 1919 (<i>Staatsblad</i> n°. 432). l) De heffing van rechten van registratie is herzien bij de wet van 23 Maart 1918 (<i>Staatsblad</i> n°. 170). m) Verhoogd met ingang van 18 Juni 1921 (wet van 10 Juni 1921, <i>Staatsblad</i> n°. 779), en verlaagd ingevolge de wet van 28 December 1926 (<i>Staatsblad</i> n°. 429) welke in werking treedt op 1 Januari 1927. n) Op 1 Juli 1925 is de nieuwe Tariefwet in werking getreden (wet van 20 December 1924, <i>Staatsblad</i> n°. 568). o) Zie voor de met 1 April 1920 in werking getreden regeling van het mijnrecht, de wet van 26 Maart 1920 (<i>Staatsblad</i> n°. 157). De heffing is vanaf 1 April 1925 tijdelijk geschorst ingevolge de wet van 23 Juni 1925 (<i>Staatsblad</i> n°. 244).
f 415 725 474,30 ⁵ 3 195 254,58 ⁵ 666 225,14 ⁵ 256 047,81 2 947 141,58 652 120,78	f 411 576 736,60 5 096 956,84 ⁵ 662 502,98 ⁵ 267 432,75 3 681 276,34 737 225,19	f 441 904 121,82 3 917 155,35 ⁵ 657 336,87 266 411,70 4 090 614,34 o) 392 643,95	f 463 997 140,57 4 605 039,83 656 307,40 256 427,10 5 066 540,80 —	f 478 842 648,93 4 816 009,08 655 864,44 252 468,16 5 068 204,60 —	
f 423 442 264,20 ⁵	f 422 022 130,71	f 451 228 284,03 ⁵	f 474 581 455,70	f 489 635 195,21	

Bijlage **G.**

Staat der openstaande tekorten en der tot afboeking daarvan beschikbare bedragen.

Dienstjaren.	ONTVANGSTEN.	UITGAVEN.	TEKORTEN.	OVERSCHOTTEN.	Opbrengst van leeningen, waaraan administratief nog geene bestemming is gegeven.
1910 t/m 1924 . .	—	—	f 1) 222 437 327,08 ⁵	—	—
1925	f 680 751 829,59 ⁵	f 667 926 936,09	—	f 12 824 893,50 ⁵	—
1926 ²⁾	729 512 686,94 ⁵	688 552 062,99 ⁵	—	40 960 623,95	—
1927 ³⁾	641 603 385,86	606 296 140,83	—	35 307 245,03	—
			f 222 437 327,08 ⁵	f 89 092 762,48 ⁵	f 83 422 080,— ³⁾
			89 092 762,48 ⁵		
		Blijft tekort. . . .	133 344 564,60		
		Opbrengst van leeningen	83 422 080,—		
		Tekort	49 922 484,60		

1) Restant nadeelig saldo der rekeningen over de dienstjaren 1910 tot en met 1924 (Art. 4 der wet van 15 December 1927, *Staatsblad* n°. 378).

2) Voorloopige uitkomsten.

3) Leening 1928 (wet van den 30n December 1927, *Staatsblad* n°. 431) f 84 000 000 tegen den koers van 99,312 %.

1°. dat Hoofdstuk VIIA met f 10 miljoen kon worden verlaagd, al dient daarbij opgemerkt, dat deze verlagings niet *ten volle* een ontlastings van het budget beteekent, daar zij ten deele voortspuit uit de aflossing van een stuk dollarleenings, waarvoor tot nu toe de uit Hoofdstuk VIIA betaalde rente terug werd ontvangen onder de middelen, zoodat tegenover de daling van VIIA uit *dezen* hoofde een gelijke daling van de middelen staat (zie het te gelijk met deze Nota ingediende ontwerp-geldleening); 2°. dat de middelen A—F (buiten de inkomstenbelasting) rond f 10 miljoen hooger konden worden geraamd. Uit een en ander blijkt, dat het ook nu ten slotte gelukt is, het normaal accres der uitgaven, dat in het algemeen gezegd kan worden tegen het normaal accres der middelen op te wegen, door voortgezette besparing ruim op te vangen.

Ook voor de naaste toekomst zal dit in hooge mate gewenscht blijven. In 1930 zullen als nieuwe lasten op het budget drukken: f 1 miljoen voortgezette watersstaatsaanleging en f 2 miljoen verdere uitgaven voor het zevende leerplichtjaar. Bovendien vervalt in dat jaar de wet van 30 Juli 1924 (*Staatsblad* n°. 319), terwijl ook de herziening van de financiële verhouding tusschen het Rijk en de gemeenten in de toekomst haar eischen zal stellen. Weliswaar zullen anderzijds in 1930 de uitgaven voor den dienst der Staatsschuld nog iets verder kunnen dalen, wijl de conversie van een deel der dollarleenings, in verband met de tenuitname van rentebetaling, eerst in dat jaar haar volledig rendement zal geven, maar in de mate, waarin thans de raming voor dat hoofdstuk verlangd werd, zal dit toch het volgend jaar niet kunnen geschieden.

Bovenal behoort in dit verband bedacht te worden, dat de belastingverlagings — waarvan nu de laatste f 5 miljoen in de budgetcijfers voor 1929 zijn verwerkt — nog allerminst geacht kan worden tot een bevredigend eind te zijn gebracht. Verschillende verschijnenselen, die ten deele door den hoogen belastingdruk worden beïnvloed, o. a. de in ons land heerschen de duurre, blijven een bedreiging vormen voor ons economisch leven, dat, gelijk ook uit de nog steeds omvangrijke werkloosheid blijkt, zich slechts moeizamen kan herstellen.

Tegen een te groot optimisme zou de ondergeteekende dan ook willen waarschuwen. Ook voor zoover dit optimisme voeding mocht vinden — gelijk nu en dan het geval bleek — in gunstige saldo's op den gewonen dienst van achterliggende jaren. Zoals reeds op bladzijde 12 van de miljoenennota van het vorige jaar werd uiteengezet, is de raming der middelen in die achterliggende jaren meermalen belangrijk overschreden ten gevolge van het toemataals gevolgde stelsel van ramingen. Ook de uitkomst van den dienst van 1927 vertoont daarvan weer de sporen. Doch met ingang van 1 Januari 1928 is met dat stelsel gebroken. Bovendien worden ook de uitgaven thans scherper geraamd. In 1927 is blijken het op bladz. 4 dezer Nota vermeldde ongeveer f 27 miljoen minder uitgegeven dan op de begrooting was toegestaan. Op zich zelf is dit natuurlijk een gunstig verschijnsel, dat voor een niet onbelangrijk deel is toe te schrijven aan een verscherpt begrotingsbeheer en aan allerlei voorzieningen, welke ter besparing op de uitgaven getoffen zijn. Het spreekt dan ook vanzelf, dat ook in de toekomst krachtig in die richting zal moeten worden gestreefd. Maar evenzeer spreekt het vanzelf, dat, wanneer gedurende enkele jaren langs dezen weg goede uitkomsten bereikt zijn, deze allengs bij de samenstelling der begrooting hun invloed doen gevoelen. Ook in dit opzicht mag op hooge meevallers in de toekomst daarom niet meer gerekend worden.

Het komt den ondergeteekende dan ook voor, dat, wel verre van op meer gemelde batige sloten over achterliggende jaren onze toekomstige financiële politiek te bouwen, er veelmeer aanleiding bestaat, met mr. WITTEGERS — in de Parlementszitting, waarin destijds het laatste Indische slot behandeld werd — te zeggen: „Neemt uw hoed af; gij zult het (in dezen vorm) niet terugzien”.

Ten slotte veroorlooft de ondergeteekende zich nog eenige inbedeelingen te doen omtrent den stand der kas.

De kaspositie was op 7 September jl. als volgt:

Verplichtingen:

Schatkistbiljetten in omloop	f 103 511 000,—
Schatkistpromessen in omloop	12 000 000,— ¹⁾
Uitstaand schatkistpapier	f 115 511 000,—
Zilverbons in omloop	11 507 656,50
Renteloos voorschot door de Nederlandsche Bank verstrekt	14 301 034,41
Schuld in rekening-courant aan:	
Nederlandsch-Indië	8 581 720,52
Curacao	135 923,35
Schuld aan het Staatsbedrijf der Posten, Telegrafie en Telefonie, in rekening-courant	34 805 372,90
Schuld aan het Staatsbedrijf der Algemeene Landsdrukkerij in rekening-courant	1 555 000,—
Schuld aan het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds, in rekening-courant	1 535 920,84
Schuld aan Kamers van Koophandel, Werklozenkassen, de Nutsspaarbank e. a.	6 839 554,73
	f 194 733 183,25

Vorderingen:

Voorschot aan Suriname verstrekt f 9 773 511,84

Voorschotten op ult. Juli j.l. verstrekt aan de gemeenten, ingevolge de artt. 243a en 263 der Gemeentewet 13 371 616,24

Kasvorderingen op het buitenland:

a. Duitschland, Krediet A	—
Krediet B	f 111 534 217,78
b. Oostenrijk	16 700 000,—
c. Polen	5 924 666,04
d. Reliefkredieten aan andere Staten	672 653,09
	f 134 831 536,91
Saldo-tegoed der postrekeningen van Rijkscomptabelen	15 843 753,68.
Saldo-tegoed van het Rijk bij de Bank voor Nederlandsche Gemeenten	353 757,05
Vordering op het Staatsbedrijf der Artillerie-Inrichtingen, in rekening-courant	1 340 348,03
Vordering op de Staatsmijnen, in rekening-courant	2 000 000,—
Vorderingen op andere instellingen, in rekening-courant	285 000,—
	f 177 799 523,75
	f 16 983 659,50

Uit het vorenstaande blijkt, dat op genoemden datum ten behoeve van 's Rijks huishouding rond f 17 miljoen vlottende schuld was aangegaan, ongeacht de verplichting van de schatkist tegenover het Leeningfonds 1914 uit hoofde van het in 's Rijks kas berustende saldo van dat fonds.

De Minister van Financiën,

¹⁾ Rechtstreeks geplaatst bij de Nederlandsche Bank.